

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3090/2019. (V. 7.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	758
3091/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	769
3092/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	773
3093/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	777
3094/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	780
3095/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	784
3096/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	787
3097/2019. (V. 7.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	790

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3090/2019. (V. 7.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla és dr. Czine Ágnes* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVIII. törvény – 2007. június 9. napján hatályban volt – 4. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (dr. Kovács Vince) alkotmányjogi panasszal élt az Alkotmánybíróságnál.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja. tv.) – 2007. június 9. napján hatályban volt – 4. § (4) bekezdése, valamint 62. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt rendelkezések sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1), a XXIV. cikk (1), valamint a XXX. cikk (1) bekezdéseit, továbbá annak II. cikkét.
- [3] Az indítványozó egyben kérelmet terjesztett elő az Abtv. 28. § (2) bekezdésére hivatkozással (tartalma szerint az Abtv. 27. §-a alapján) a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K.27.229/2014/10. számú ítéletének megsemmisítését kérve. Az Alkotmánybíróság ez utóbbi kérelem pontosítása végett hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, aki az Abtv. 28. § (2) bekezdésére alapított kérelmét visszavonta azzal, hogy a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság, továbbá a Kúria eljárását és ítéleteit alkotmányossági szempontból nem kifogásolja. Míg az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelmét, az Szja. tv. 2007. június 9. napján hatályban volt 4. § (4) bekezdése, illetve a 62. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére nézve fenntartotta, és – az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján – kérelmet terjesztett elő a kifogásolt jogszabályi rendelkezések 2007. június 8. napjával történő hatályon kívül helyezésére, továbbá a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezéseknek a panasszal érintett egyedi ügyben történő alkalmazhatósága kizárására.
- [4] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló (a becsatolt ítéleteken és az indítványozó előadásán alapuló) tényállás szerint az indítványozó és egy magánszemély $\frac{1}{2}$ – $\frac{1}{2}$ tulajdoni részarányban 2000. február 10. napján kelt adásvételi szerződéssel megvásárolta a solymári 2695. hrsz-ú beépítetlen területet 4 000 000 Ft vételárért, melyen az indítványozó családi házat épített. (A Kúria ítélete szerint az ingatlan másik tulajdonostársa okiratban ismerte el, hogy az ingatlan ténylegesen a felperes tulajdona 1/1 arányban, valamint az azon megvalósult lakás-célú beruházás is az indítványozó tulajdonát képezi; ezért kérte az $\frac{1}{2}$ tulajdoni hányada törlését és az indítványozó 1/1 arányú tulajdonjoga bejegyzését.) Az indítványozó 2007. június 9. napján a nevezett ingatlant 62 000 000 Ft vételárért eladta, a 2007. évre szóló személyi jövedelemadó bevallásában 23 475 900 Ft érték-növelő beruházást tüntetett fel.

- [5] Az elsőfokú adóhatóság a felperesnél 2001–2005. évekre személyi jövedelemadó nemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett, mely ellen az indítványozó fellebbezéssel, majd a jogerős másodfokú határozattal szemben keresettel élt. A Pest Megyei Bíróság előtt lefolytatott peres eljárás során igazságügyi szakértői vélemény került beszerzésre, amely az indítványozó mint felperes beruházási költségét 27 444 943 Ft-ban állapította meg. Az elsőfokú bíróság jogerős ítéletében a szakértői véleményben foglaltakat a bekerülési költség tekintetében elfogadta. Ezt követően az indítványozó 2007. évre vonatkozóan önellenőrzést végzett, és az értéknövelő beruházást a szakértői véleményben foglaltak szerint jelölte meg, akként, hogy ezzel az összeggel csökkentette az ingatlanértékesítésből származó jövedelmét és az ahhoz kapcsolódó személyi jövedelem összegét.
- [6] Ezt követően a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) Pest Megyei Igazgatósága mint elsőfokú adóhatóság az indítványozónál 2007. évre személyi jövedelemadó nemben bevallások utólagos vizsgálatát végezte, és megállapította, hogy az ellenőrzés során nem azt kell vizsgálni, hogy milyen értéknövelő beruházások történtek, hanem azt, hogy melyek azok az igazolt költségek, amelyek figyelembe vehetőek bevétel csökkentő tényezőként. A határozat indokolása rögzítette, hogy az indítványozói beruházás költségei hitelesen és szabályszerűen kizárólag számlával igazolhatók, a perbeli szakértői vélemény nem bizonyítja a ténylegesen kifizetett költségeket, mivel az indítványozó számlákat nem tudott csatolni. Ezért az elsőfokú adóhatóság az indítványozó terhére 6 861 236 Ft adóhiánynak minősülő adókülönbötet állapított meg, és kötelezte annak, továbbá 686 123 Ft adóbírság, valamint 2 993 342 Ft késedelmi pótlék megfizetésére. Az indítványozó fellebbezése folytán a NAV Közép-magyarországi Regionális Adó és Főigazgatósága mint másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta, álláspontja szerint az elsőfokú hatóság jogszerűen járt el. Indokolása szerint az Szja. tv. 62. § (1) bekezdésének 2011. január 1. napjától hatályos e) pontja alapján a beépített anyag-érték költségként elszámolható, szakértői bizonyításra ezzel kapcsolatban van mód. Miután ezt a jogszabályhelyet a hatálybalépés napjától megszerzett jövedelemre és keletkezett adókötelezettségre kell alkalmazni, a felperes által bemutatott szakvélemény nem vehető figyelembe.
- [7] Az indítványozó felperesként keresettel támadta meg a másodfokú adóhatóság határozatát. A közigazgatási és munkaügyi bíróság jogerős ítéletében az alperes határozatát megváltoztatta, és az adókülönböt összegét – 1 431 400 Ft adóhiánynak minősülő adókülönböt és járulékai törlésével – 5 429 836 Ft-ra, az adóbírságot 542 983 Ft-ra, valamint a késedelmi pótléket 2 368 864 Ft-ra módosította, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. A határozat indokolása – többek között – hangsúlyozta, hogy az indítványozó mint felperes által hivatkozott szakértői vélemény nem az Szja. tv. 62. § (1) bekezdés b) pontja szerinti kógens értéknövelő beruházások igazolt költségét, hanem azok becsült értékét tartalmazza, ezért az számlának vagy bizonylatnak nem minősíthető, így az ott meghatározott költséget értéknövelő beruházásként nem lehet elszámolni.
- [8] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó egyrészt alkotmányjogi panasszal élt, továbbá felperesként felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A felülvizsgálati kérelem elsődlegesen a hatósági határozatok hatályon kívül helyezésére, másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett az alperes új eljárásra kötelezésére irányult. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság 2015. szeptember 30-án kelt, Kfv. III.35.173/2015/6. számú ítélete a felülvizsgálati kérelmet nem találta megalapozottnak, így a Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 4.K27.229/2014/10. számú ítéletét hatályában fenntartotta. A felülvizsgálati ítélet indokolása szerint a 2007-ben hatályban volt Szja tv. 62. § (1) bekezdésével, a 4. § (3) és (4) bekezdéseiben foglalt rendelkezéseket helyesen alkalmazta az elsőfokú bíróság, amikor kifejtette, hogy az értéknövelő beruházást csak abban az esetben lehet levonni a bevételből, ha az szabályszerűen igazolt. A beruházásban felmerülő és szolgáltatások jellegéből fakadóan a költségek igazolására az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti bizonylat, vagy egyébként a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot tartalmazó bizonylat alkalmas. Ez az érvelés megfelel az alkalmazandó jogszabályokhoz kapcsolódó irányadó bírói gyakorlatnak. Mivel az indítványozó felperes az általa végzett értéknövelő beruházásokat az Szja. tv. 4. § (4) bekezdése szerinti bizonylatokkal nem igazolta, ezért azok a bevétellel szemben nem számolhatók el. Az indokolás hangsúlyozta, másik közigazgatási perben beszerzett szakértői vélemény jelen esetben nem vehető figyelembe, mivel az nem felel meg az Szja. tv. 4. § (4) bekezdése szerinti kritériumoknak.
- [9] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az Szja. tv. kifogásolt, – 2007. június 9. napján hatályban volt – 4. § (4) és 62. § (1) bekezdései sértik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogát, a XXIV. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz való jogot, a XXX. cikk (1) bekezdése szerinti közteherviselésre vonatkozó szabályokat, végső soron pedig az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való jogát.

- [10] Az indítványozó indokolásában (a befogadási feltételek fennállásának bizonyítása okán) többek között előadta, hogy az általa támadott jogszabályi rendelkezés adójogi kedvezmény igénybevételének igazolására tartozik, ezért eljárásjogi szabály, így az Alkotmánybíróság hatásköre – álláspontja szerint – fennáll. Abban az esetben, amennyiben az Alkotmánybíróság ezt mégsem állapítaná meg, úgy vagylagos kérelemként a normakontroll vizsgálatot az Alaptörvény II. cikke sérelmére hivatkozással állítja. Ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság 1747/B/2010. AB határozatának megállapításaira, valamint előadta, hogy a vitatott jogszabályi rendelkezések a költségvetés biztosítása érdekében egyoldalúan, kizárólagosan, továbbá differenciálatlanul érvényesülnek, ezáltal sértve az emberi méltósághoz való jogot.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésébe foglalt „tiszteséges eljáráshoz való jogának sérelmét” abban látta, hogy amíg a tiszteséges eljáráshoz való jog elválaszthatatlan része a bizonyítás szabadsága, s az adójogban is főszabály szerint a szabad bizonyítás rendszere érvényesül, addig a kifogásolt rendelkezések a bizonyítékoknak előre meghatározott értéket tulajdonítanak, azokkal szemben formai követelményeket támasztanak, s így az Szja. tv. kifogásolt rendelkezései a költség bizonyításának lehetőségét erősen korlátozzák. Álláspontja szerint a bizonyítás szabadsága (a szabad bizonyítási rendszer) alkotmányos korlátozhatóságának csak a szükségesség és arányosság mércéjének megfelelő módon kerülhet sor. Ennek részletes elemzése során kifejti, hogy bár a konkrét jogkorlátozás alkotmányosan indokolható a közteherviselés követelményével, ugyanakkor érvelése szerint az nem felel meg az arányosság követelményének, mivel a fenti cél eléréséhez nem a legenyhébb eszközt alkalmazta a jogalkotó. Ugyanis az igénybe vehető bizonyítási eszközt túl szűken határozta meg, továbbá túl is terjeszkedett azon, mivel túlzó az olyan szabályozás, amely a beruházás teljes költségére vonatkozóan korlátozza (kizárja) a bizonyítás lehetőségét. Ezzel összefüggésben utal az adóeljárásokban széleskörűen alkalmazott becslésre, továbbá a szakértői vélemény igénybevételének jelen eljárásban történő szükségtelen kizárására csakúgy, mint a tíz éves távra vonatkozó iratmegőrzési kötelezettségre, amely álláspontja szerint szintén nem áll arányban a korlátozás céljával.
- [12] Ezzel összefüggésben megemlítette a fegyverek egyenlőségének az elvét, továbbá előadta, hogy a szabályozás álláspontja szerint nem tesz különbséget az adózók azon csoportjai között, akik az ingatlan-beruházást tudatos adóelkerüléssel valósították meg és azok között, akik azt önhibájukon kívül, vagy esetleg önhiba folytán nem képesek igazolni. Álláspontja szerint az, hogy a jogkövető, adóterheket megfizető adózó ezen azonosság folytán adóelkerülőnek tekinthető, az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltóság sérelmét eredményezi.
- [13] Az indítványozó mindezen érvek alapján egyben az Alaptörvény XXX. cikke szerinti közteherviselés elvének sérelmét is állította. Ezzel összefüggésben – utalva az Alkotmánybíróság közteherviseléssel kapcsolatos, vonatkozóan vélt határozataira – egyúttal kifejtette, hogy a támadott szabályok alapján (számlák hiányában) megállapított adó valójában szankció jellegű, amely mértéke folytán az adózó létfenntartását is veszélyeztetheti. Mindez – annak folytán, hogy meg nem szerzett jövedelmet von adókötelezettség alá – egyben a tulajdonhoz való jogát is sérti.

II.

- [14] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXX. cikk (1) Teherbíró képességének, illetve a gazdaságban való részvételének megfelelően mindenki hozzájárul a közös szükségletek fedezéséhez.”

[15] 2. Az Szja tv. alkotmányjogi panasszal kifogásolt, 2007. június 9. napján hatályban volt rendelkezései szerint:

„4. § (4) Ha a magánszemély olyan termék vagy szolgáltatás ellenértéke alapján kíván költséget elszámolni, amelynek értékesítője, illetve nyújtója az általános forgalmi adóról szóló törvényben meghatározott bizonylat kiállítására kötelezett, akkor a kiadás igazolására kizárólag az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti bizonylat (ide nem értve a nyugtát) alkalmas. Egyébként a kiadás igazolására kizárólag az a bizonylat alkalmas, amely tartalmazza a költség összegének megállapításához szükséges valamennyi adatot (így például a kiadás összegét és pénznemét) is.”

„62. § (1) Az ingatlan, a vagyoni értékű jog átruházásából származó – a 63. § (5) bekezdésének rendelkezését is figyelembe véve megállapított – bevételből le kell vonni az átruházó magánszemélyt terhelő következő igazolt költségeket, kivéve azokat, amelyeket valamely tevékenységből származó bevételével szemben költségként elszámolt:

a) a megszerzésre fordított összeget, és az ezzel összefüggő más kiadásokat;

b) az értéknövelő beruházásokat;

c) az átruházással kapcsolatos kiadásokat, ideértve az adott ingatlannal kapcsolatban az állammal szemben vállalt kötelezettség alapján igazoltan megfizetett összeget is.”

III.

[16] 1. Az Alkotmánybíróság teljes ülése az érdemi vizsgálatot megelőzően – külön eljárásban – döntött az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról, és az alkotmányjogi panaszt 2016. március 1-i ülésén befogadta. A testület alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként értékelte az indítvány azon felvetését, mely szerint sérül az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog azáltal, hogy az adójogra is vonatkozó szabad bizonyítási rendszerrel szemben az Szja. tv. kifogásolt rendelkezései a bizonyítékokkal szemben formai követelményeket támasztanak, illetve meghatározott bizonyítékokat kizárnak a bizonyítási eljárásból.

[17] 2. Az indítvány azonban csak részben felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben előírt feltételeknek, azaz a határozott kérelem követelményének.

[18] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasznak az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdését vagylagosan – az emberi méltóság sérelmét csupán az Alkotmánybíróságnak az ügyben fennálló hatáskör-korlátozás esetére – állító részében nem találta érdemben vizsgálhatónak. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az ugyanis nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti határozott kérelem feltételeinek, mivel az adott alapjogok indítványozó által valószínűsített sérelmének fennállása vagy fenn nem állása nem lehet vagylagos. Az nem függhet (nem hozható összefüggésbe) az Alkotmánybíróság hatáskörének meglététől vagy annak hiányától.

[19] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság Alaptörvény és Abtv. szerinti hatáskörét, megjelölte a vizsgálni kért jogszabályi rendelkezéseket, és kérte azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Ugyanakkor az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint a kérelem – egyebek mellett – akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli, illetve tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. Az alkotmányjogi panasz megjelöli az Szja. tv. 62. § (1) bekezdését, – mint az egyik támadott jogszabályi rendelkezést – de ezzel kapcsolatos önálló indokolást az indítvány nem tartalmaz, mely így érdemi elbírálásra alkalmatlan. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Szja. tv. 62. § (1) bekezdése vonatkozásában, érdemben nem vizsgálta. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának is megfelelő, önálló érvelést csak az Szja. tv. 4. § (4) bekezdése tekintetében tartalmaz.

[20] 3. Ez utóbbi támadott rendelkezés, azaz az Szja. tv. 4. § (4) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság emlékeztet a 22/2013. (VII. 19.) AB határozatára (Indokolás [8]), melyben – értelmezve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés második mondatát – megállapította, hogy az eljárási természetű felülvizsgálat a pénzügyi tárgyú törvények esetében is lehetséges; a hatáskör-korlátozás a tartalmi jellegű alkotmányossági vizsgálatot azonban az Alaptörvény szerinti meghatározott jogokra korlátozza. Az Alkotmánybíróság ennek keretében megállapította, hogy az Szja. tv. központi adónemet szabályozó törvény, azonban annak az alkotmányjogi panasszal táma-

dott, Szja. tv. 4. § (4) bekezdése költségelszámolási szabály, mivel az igazolás szabályait rögzíti. Ezért az – a kötött bizonyítási rendszer szemszögéből a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – nem tartozik az Alkotmánybíróság hatásköréből kivett tárgyak közé.

IV.

- [21] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [22] 1. Az Alkotmánybíróság először az indítványozó azon állítását vizsgálta, hogy az Szja. tv. hatályban volt azon rendelkezései, melyek a bizonyítékokkal szemben formai követelményeket támasztanak, sértik az indítványozó tisztességes (hatósági) eljáráshoz való jogát.
- [23] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése és a bizonyítási rendszer összefüggései tárgyában az Alkotmánybíróság figyelemmel volt az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a bizonyítási rendszer tárgyában meghozott eddigi döntéseire, amelyek az alábbi – jelen ügy szempontjából is – lényeges megállapításokat tették.
- [24] Az Alkotmánybíróság a 3174/2014. (VI. 18.) AB határozatában foglalkozott a tisztességes eljáráshoz való jog és a szabad bizonyítás összefüggéseivel. Ennek során is kiemelte, hogy az Alkotmánybíróságnak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. Az Alkotmánybíróság még nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető-e egyes bizonyítékok, bizonyítási eszközök kizárásának kötelezettsége vagy tilalma, azt azonban többször is kifejtette, hogy a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. E joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog, vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {lásd: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [59] és [73]}. A határozataiban utalt továbbá arra is az Alkotmánybíróság, hogy a bizonyítási rendszer, a konkrét bizonyítási szabályok kialakítása a jogalkotó feladata, melyet a jogalkalmazó bíróságok értelmeznek és ültetik át a gyakorlatba. A bizonyításra vonatkozó rendelkezések szoros összefüggést mutatnak a tisztességes eljáráshoz való joggal, ugyanakkor a jogalkotó nagyfokú szabadságot élvez ezek meghatározása során ezen alapjog, továbbá más alapjogok (például a magánszféra védelme, emberi méltóság védelme, kínzás tilalma, védelemhez való jog) és alkotmányos rendelkezések (különösen a jogállamiság tétele) által kijelölt keretein belül {3104/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [25] A 3174/2014. (VI. 18.) AB határozatában arról kellett döntenie az Alkotmánybíróságnak, hogy a szabad bizonyítás elvének megfelelően elvégzett bizonyítás és mérlegelés sérti-e a tisztességes eljáráshoz való jogot. Ezzel összefüggésben a határozat indokolása kifejtette, hogy a jogalkotót széles körű mérlegelés illeti meg a bizonyítási rendszer kialakítása során, amelynek végső soron összességében kell megfelelnie a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményének. Nem csak a bizonyításra vonatkozó jogszabálynak, de azok tényleges alkalmazásának is összhangban kell állnia a tisztességes eljáráshoz való joggal. Megállapította azt is a határozat, hogy „[m]ivel az Alaptörvény nem tartalmaz olyan előírást, amely bizonytalan esetben a szabad bizonyítás eljárási alapelveinek megfelelő cselekmények végzésére köteleznék az eljáró hatóságokat és bíróságokat, mindenkor az adott eljárásra vonatkozó szabályok mondják meg az elvégezhető bizonyítási cselekmények, a befogadható bizonyítékok körét” (Indokolás [14]). Kifejtette, hogy az adott ügyben azt kellett mérlegelnie az Alkotmánybíróságnak, hogy amennyiben a jogalkotó a közigazgatási eljárás tekintetében kizárólag külön szabályok szerint keletkezett bizonyíték felhasználását írta elő, akkor megfelel-e a tisztességes eljáráshoz való jognak az a hatósági és bírósági eljárás, amely törvény kifejezett előírása ellenére más bizonyítékot is figyelembe vesz, hivatkozással a szabad bizonyítás elvére. Mivel sem az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, sem a XXVIII. cikk (1) bekezdése nem írja elő, hogy a magyarországi eljárások bizonyítási rendje kizárólag, vagy akár főszabály szerint a szabad bizonyítási rend, a jogalkotó mérlegelésének eredményeképpen kialakult bizonyítási rend – amennyiben az más alkotmányos követelményeknek is megfelel – alkalmazása elvárható a hatóságoktól, bíróságoktól. Az ügyfelek, peres felek számára sem annak terhe, sem vélt kedvezősége esetén nem térhet el a hatóság vagy bíróság attól a törvényi parancstól, amely számára meghatározza, hogy mely bizonyítékot, bizonyítási eszközt vehet adott ügyben figyelembe. Kifejezett speciális szabály megléte esetén a mindkét eljárási

rendre főszabályként, általánosan irányadó szabad bizonyítás rendje nem érvényesülhet, ellenkező esetben sem a hatóságok és bíróságok, sem az (ügy)felek nem lennének tisztában az eljárás során várható, elvárható bizonyítási cselekmények megengedett körével. Ez viszont az eljárás tisztességes voltát kérdőjelezné meg, hiszen az eljárás folyamán kifejezett törvényi parancs ellenére tenné lehetővé más, a törvényalkotó felhatalmazásától eltérő bizonyítékok felhasználását. Az ilyen eljárás a felek számára és külső szemlélő számára önkényesnek tűnhet, így sérthetné a tisztességes eljáráshoz való jogot (Indokolás [17]).

- [26] 2. Az Alkotmánybíróság áttekintette az alkotmányjogi panaszban kifogásolt, a konkrét bírósági ügyben alkalmazni rendelt, 2007. június 9-én hatályban volt Szja. tv. 4. § (4) és 62. § (1) bekezdéseinek szabályozását.
- [27] Az Szja. tv. 4. § (4) bekezdése a törvény „Első részének” „Általános rendelkezései” között, annak IV. Fejezetében „A jövedelemre és az adókötelezettségekre vonatkozó általános szabályok” alatt található. Ezen belül, a Jövedelem, bevétel, költség címszóban a költségelszámolás szabályaira vonatkozó rendelkezésként megállapítja, hogy ha a magánszemély a költséget olyan termék vagy szolgáltatás ellenértéke alapján kíván elszámolni, amelynek értékesítője (vagy nyújtója) az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) alapján bizonylat kiállítására kötelezett, akkor költségként a kiadása igazolására kizárólag az (Áfa tv. alapján szabályszerűen kiállított) bizonylat alkalmas.
- [28] Az Szja tv. akkor hatályban volt 62. § (1) bekezdése – „A vagyónátruházás” című XI. Fejezetében, az „Ingatlan, vagyoni értékű jog átruházásából származó jövedelem” címszó alatt – határozta meg, hogy csak az a)–c) pontokban felsorolt, megfelelően igazolt költségek vonhatók le az ingatlan, illetve a vagyoni értékű jog átruházásából származó bevételből. Azaz e szabály érvényesítését az Szja tv. 4. § (4) bekezdése szerint csakis meghatározott formában kiállított bizonylattal teszi lehetővé.
- [29] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Szja tv. kifogásolt rendelkezésének konkrét vizsgálata során az alábbiakat állapította meg.
- [30] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti, tisztességes hatósági eljáráshoz való jog követelménye – hasonlóan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, fentiekben bemutatott alkotmánybírósági gyakorlatához – tartalmazza az eljárási garanciák érvényesülését, és az eljárás egészére nézve jelent egy olyan minőséget, amelyet az eljárás egészére nézve lehet értékelni, megítélni. Ebből az alkotmányos mércéből önmagában tehát nem következik, nem is következhet a bizonyítás rendszerének meghatározott fajtája, illetőleg meghatározott bizonyítási eszközök vagy meghatározott bizonyítékok elfogadhatósága, illetve kizárása; e téren a jogalkotó széles körű mérlegelésének, szabadságának határait az szabja meg, hogy az eljárás összességében feleljen meg a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményének.
- [31] Az indítványozónak a számlák megsemmisülésére mint önhibán kívüli okból történő kifogására vonatkozóan az alábbiakat jegyzi meg az Alkotmánybíróság. A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 12. § (1) bekezdése a gazdálkodó számára a tevékenysége során előforduló, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére kiható folyamatos nyilvántartás vezetési kötelezettséget, azaz könyvviteli kötelezettséget ír elő. Ugyanezen törvény 168. §-a ehhez kapcsolódóan szigorú számadási kötelezettséget ír elő a gazdasági élet szereplői számára, azzal, hogy valamennyi gazdasági műveletről, eseményről bizonylatot kell kiállítani (készíteni). Továbbá a gazdasági műveletek (események) folyamatát tükröző összes bizonylat adatait a könyvviteli nyilvántartásokban rögzíteni kell. Emellett szintén e törvény 169. § (1) bekezdése ugyanezen gazdasági szereplőknek a bizonylatok megőrzési kötelezettségét is előírja, minimum 10 éves időtartamra. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak lehetősége lett volna ezen számlák/bizonylatok másolatának beszerzésére a korábbi gazdasági partnereitől, a kiállítóktól; különösen, ha az indítványozó ezen kivételszabályra kívánt saját adóügyében hivatkozni.
- [32] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy önmagában azzal, hogy az Szja tv. kifogásolt, 2007. június 9-én hatályban volt rendelkezései kizárólag az Áfa. tv.-ben meghatározottak szerint kiállított bizonylattal (számlával) igazolt beruházás költségei esetében teszik lehetővé azok bevételként történő elszámolását, azaz csak meghatározott bizonyítási eszköz esetén teszi lehetővé a kivétel szabály adózóra vonatkozó alkalmazását, nem sérti az adózó indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát.
- [33] Ezzel szemben (az indítványban kifejtett, hivatkozott önhiba okán), amennyiben a jogalkotó által meghatározott bizonyítási eljárás, rend előírása ellenére a hatóság bizonyítási eljárásában a szabad bizonyítási rendszer bizonyítási eszközeinek *ad hoc* felhasználása felől mérlegelési jogkörében döntene, az ilyen eljárás a felek és a külső

szemléltők számára elvárható bizonyítási cselekmények megengedett körének relativizálásával, alappal vethető fel a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. [Erre nézve lásd hasonlóan: a 3174/2014. (VI. 18.) AB határozatot.] Jelen ügyben azonban ez fel sem merült.

- [34] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Szja. tv. 2007. június 9. napján hatályban volt 4. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése folytán állító részében nem találta megalapozottnak.

V.

- [35] 1. Az alkotmányjogi panasz az Szja. tv. 4. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességét állította abban a tekintetben is, hogy az ellentétes az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésében foglalt közteherviselésre vonatkozó szabályokkal, valamint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joggal is.
- [36] Az Alkotmánybíróság – többek között – a 3047/2016. (III. 22.) AB határozatában foglalta össze az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésének tartalmát, amely az Alkotmány 70/I. §-ának (és az Alkotmánybíróság vonatkozó határozataiban ennek tartalmi kibontásától) tartalmától eltérően „a közterhekhez való hozzájárulás mértéke kapcsán egyedül azt a követelményt támasztja, hogy arányos legyen, megfeleljen az állampolgár jövedelmi és vagyoni viszonyainak (1558/B1991. AB határozat, ABH 1992, 506, 507.)” {3149/2013. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [63]}. A 3149/2013. (VII. 24.) AB határozat azt is kifejtette, hogy „[a]z Alaptörvény a XXX. cikkben nem hivatkozik már a jövedelmi és vagyoni viszonyokra [...], ezeket a fogalmakat a teherbíró képesség, illetve a gazdaságban való részvétel kifejezései váltják fel. A közteherviselési szabálynak ezzel a változásával a korábbi Alkotmányhoz képest a jövedelmi, vagyoni viszonyoknak való megfeleléstől távolodás, de az arányosság követelményének fennmaradása látszik. A teherbíró képesség tekintetében az egyén teherbíró képessége és a gazdálkodó szervezeteké külön megítélés tárgyát kell képezze, utóbbiak esetében a teherviselő képesség szélesebb alapokon nyugszik, hiszen a gazdasági teherbírást egy minimumszintjének fennállása – az egyéni teherviselési képesség esetleges hiányával ellentétben – a gazdálkodási tevékenység végzése folytán vélelmezhető, mértéke ugyanakkor esetenként változó lehet” (Indokolás [64]).
- [37] A 3047/2016. (III. 22.) AB határozat az Alaptörvény XXX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben azt is megállapította, hogy a jogalkotó széles mérlegelési szabadsággal rendelkezik a tekintetben, milyen alanyi körre milyen típusú és mértékű adót vet ki. Eszerint az egyetlen alkotmányos korlát, hogy a teherbíró képességet, illetve a gazdaságban való részvétel mértékét figyelembe kell venni, vagyis az nem lehetetlenítheti el anyagilag az adózót (Indokolás [38]).
- [38] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az indítványozó által kifogásolt Szja. tv. 4. § (4) bekezdése az adót konkrétan megállapító, s így a közteherviselésre vonatkozó szabályt nem, csupán a költségelszámolás során figyelembe vehető bizonylatokra vonatkozó rendelkezést tartalmaz.
- [39] Így az indítványozó által támadott rendelkezés és az általa sérülni vélt közteherviselésre vonatkozó szabályozás között érdemi alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlatának megfelelően az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi {3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [40] 2. Az indítványozó a támadott Szja. tv. 4. § (4) bekezdése folytán az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jogának sérelmét abban látta, hogy a szabályozás meg nem szerzett jövedelmet vont adókötelezettség alá.
- [41] 2.1. Az Alkotmánybíróságnak a tulajdonhoz való jog sérelmére vonatkozó következetes gyakorlata {lásd: a 3051/2016. (III. 22.) AB határozatot, Indokolás [20]–[21]} értelmében az Alaptörvény XIII. cikke alapvetően „két szempontból garantálja a tulajdonhoz való jogot. Egyrészt védi a megszerzett tulajdont az elvonás ellen, másrészt védi a szintén már megszerzett tulajdont annak korlátozása ellen” {3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor ennek kapcsán az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy „az alkotmányos tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat, és nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével. [...] Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően az adott fajta közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetősége a tulajdonba más és más” {3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]}. A tulajdonjog alkotmányos védelme kiterjed

emellett a közjogi várományokra („a társadalombiztosítási jogosultságokra vonatkozó várományokra [...], amelyek az érdekeltek ellenszolgáltatásán, azaz járulékfizetésén alapulnak”, 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [66]). Továbbá „[a] tulajdonvédelem [...] nem kizárólag a polgári jogi értelemben vett tulajdonra, hanem egyéb vagyoni értékű jogokra is kiterjedhet, az Alaptörvény XIII. cikke tehát a tulajdonvédelem körében az egyéb, tulajdonszerű vagyoni értékű jogok védelmét is biztosítja” {3199/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}.

- [42] Jelen ügy kapcsán megállapítható, hogy az Szja. tv. alkotmányjogi panasszal támadott, 2007. január 9. napján hatályban volt rendelkezése az indítványozó tulajdona megterhelésére nézve közvetlenül nem tartalmaz rendelkezést. Azok – a fentiekben már kifejtettek szerint – ugyanis a költségelszámolás módjára nézve az általános forgalmi adóról szóló törvény szerinti bizonylat kizárólagosságát írják elő az abban lefektetett szabály igénybevétele esetére. Az Alkotmánybíróság a kifogásolt szabályozás és a tulajdonhoz való jog sérelme között nem talált alkotmányjogilag értékelhető összefüggést, ami a már fentiekben leírtak szerint az indítvány elutasítását eredményezi.
- [43] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Szja. tv. kifogásolt 4. § (4) bekezdésének szabályait egyik megjelölt alapjog vonatkozásában sem találta megalapozottnak, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2019. április 16.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró helyett

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [44] Támogatom mind a rendelkező részt, mind az indokolást, de az ügyben hozott döntés rációjának, normatív alapjának megfogalmazásában két eltérő *ratio decidendi* kiolvasását is lehetőnek látom az indokolásból, és ez bizonytalanságot teremthet a jövőben. Az indítványozó ugyanis a szabad bizonyítási elv érvényesülését a tisztességes hatósági eljáráshoz való joga részének tekintette, és az ügy egyik hozadéka lehet, hogy erre tiszta választ adjunk. Az indokolás azonban kettős irányt is lehetővé tesz e kérdésben, és az egyikben az adójogi szabályozás egyik szeletére mondja ki, hogy itt a kötött bizonyításon nyugvó szabályozás nem ütközik az Alaptörvénybe – és ezzel nyitva hagyja, hogy az eljárásjogok többi részében ez a kérdés hogyan áll –, egy másik indokolási részben azonban általában is rögzítésre kerül, hogy sem a szabad bizonyítási elv, sem az ezzel szembeni kötött bizonyítási elrendezettség nem bír alaptörvényi relevanciával, és a törvényhozó bármelyiket használhatja.
- [45] E kettős döntési ráció közül az elsőnek jelzett az indokolás III. részének 3. pontja (Indokolás [20]) végén némi pontosítással így hangzik. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az adójogi szabályozásnak az a megoldása, mely a szabad bizonyítás elvével szemben csak meghatározott bizonyítási eszköz esetén teszi lehetővé a kivétel szabály adózóra vonatkozó alkalmazását, nem sérti az adózó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát. Ezzel szemben ugyanezen pont elején levő indokolásból így formázható meg a döntésünk rációja, precedensével rendelkező normatív alapja: Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szabad bizonyítási elv, mint az egyes eljárásjogi területek rendező elve alaptörvényi

relevanciával nem rendelkezik, így az egyes adójogi eljárások szabályozásában alkalmazott kötött bizonyítási rendszer nem ütközik az Alaptörvénybe.

- [46] Mivel az elsőnek jelzett döntési ráció a szabad bizonyítási elvet az adójogi eljárások egyes területén minősíti irrelevánsnak, és ebből implicite következhet *a contrario* érveléssel, hogy tehát a többi eljárásjogi területen nagyon is van ennek alaptörvényi relevanciája, így én a másodiknak jelzett döntési ráció helyességét emelem ki párhuzamos indokolásomban. Csak ez tudja megfelelő precedenserővel eligazítani a jövőbeli beadványozókat az Alkotmánybíróság itt lefektetett álláspontjáról.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [47] Egyetértek a rendelkező részben foglalt döntéssel, ugyanakkor annak indokolásával összefüggésben fontosnak tartom kiemelni az alábbiakat.
- [48] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is hivatkozott, hogy a „jelen indítvánnyal érintett alapjogai az emberi méltóságtól nem választhatók el”. Álláspontja szerint „[a] vitatott rendelkezések – a költségvetés biztosításának érdekében – egyoldalúan, kizárólagosan, és differenciálatlanul érvényesülnek, így – a megjelölt alapjogokon keresztül – végső soron az emberi méltósághoz való jog megsértéséhez vezetnek”. Az indítványozó érvelésének a lényege, hogy az „igénybe vehető kizárólagos bizonyítási eszközt a jogalkotó [...] indokolatlanul szűken határozta meg”, és ez szükségképpen kihatott a perbeli igényérvényesítés lehetőségére.
- [49] Az indítványozó által kifejtett indokok alapján szükségesnek tartottam volna, hogy az Alkotmánybíróság megvizsgálja az emberi méltósághoz való jog sérelmének a lehetőségét is.
- [50] 2. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „minden ember veleszületett jogaként deklarált emberi méltósághoz való jog az ún. »általános személyiségi jog« egyik megfogalmazása. Az általános személyiségi jogok különböző megfogalmazásokban, és pedig a személyiség szabad kibontakozásához való jogként, az önrendelkezés szabadságához való jogként, avagy a magánszférához való jogként stb. szerepelnek az Alkotmánybíróság gyakorlatában” (1093/B/2010. AB határozat, ABH 2011, 2197.; lásd még: 294/D/2004. AB határozat, 2008, 2081, 2083–2084.). Az Alkotmánybíróság kiemelte azt is, hogy „[a] jogvitában érdekelt fél önrendelkezési joga körébe tartozik az az alkotmányos alapjog, hogy ügyét bíróság elé vigye”. A bírósághoz fordulás joga ezért „mindenkinek ahhoz biztosít jogosultságot, hogy saját jogát a független és pártatlan bíróság előtt érvényesítse, vagy e jogával ne éljen” [38/2006. (IX. 20.) AB határozat, ABH 2006, 489, 493.].
- [51] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a feleket megillető rendelkezési jog azt jelenti, hogy a fél anyagi és eljárási jogaival szabadon rendelkezik, így mindenkinek szabadságában áll anyagi jogainak eljárási érvényesítése, a bíróság igénybevétele, peres vagy nemperes eljárás kezdeményezése is. Az eljárásjogi értelemben vett fél rendelkezési joga az alkotmányos önrendelkezési jog egyik aspektusa, eljárásjogi vonatkozása, amely az egyén autonómiáját érinti, illetőleg azzal kapcsolatos. [1/1994. (I. 7.) AB határozat, ABH 1994, 29, 35.; lásd még: 1036/D/2005. AB határozat, ABH 2010, 1539.; 577/B/2000. AB határozat, ABH 2002, 1171, 1176–1177.; 1071/B/1998. AB határozat, ABH 2002, 901, 902–903.]
- [52] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát az eljárásjogi értelemben vett fél rendelkezési joga az egyén autonómiáját érinti, és magában foglalja azt is, hogy a jogvitában érdekelt személynek alkotmányos joga van arra, hogy ügyében a bíróság eljárási garanciákat nyújtó keretek között járjon el és döntsön [75/1995. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1995, 376, 381.; lásd még: 294/D/2004. AB határozat, 2008, 2081, 2083–2084].
- [53] 3. Az adott ügyben az indítványozó álláspontja szerint a perbeli igényérvényesítés lehetőségére kiható hatással jár az, hogy a támadott jogszabály a bizonyítás lehetőségét szűken határozta meg, és azt eredményezte, hogy a beruházás teljes költségére vonatkozóan korlátozza a bizonyítást.

- [54] Véleményem szerint ezzel összefüggésben szükséges megvizsgálni, hogy a jelen ügyben, amely a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) hatálya alá tartozik, milyen bizonyítási elvek érvényesülnek.
- [55] A polgári per a szabad bizonyítási rendszerre épül, amely azt jelenti, hogy a bírót a törvény – főszabály szerint – sem a bizonyítási eszközök felhasználásában, sem pedig a bizonyítékok mérlegelésében nem korlátozza. Ezen általános alapelvi szintű szabály mellett ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül, hogy „[a] szabad bizonyítási rendszerrel szükségképpen együtt járnak bizonyos kötöttségi elemek, amelyek vagy a bizonyítási eszközök (bizonyítékok) felhasználásának a módját, vagy a bírói mérlegelés mozgásterét korlátozzák”. (Kengyel Miklós: Magyar polgári eljárásjog, Osiris, Budapest 2012. 328. oldal) A bizonyítékok szabad mérlegelésének a lehetősége tehát a szabad bizonyítási rendszerben sem jelent abszolút korlátlan mérlegelési lehetőséget a bíró számára. Ilyen korlát lehet az, ha törvény meghatározza, hogy adott eljárásban milyen bizonyítási eszközök alkalmazhatók, illetve hogy milyen bizonyítási eszközök mellőzésére köteles a bíró. A régi Pp. is tartalmazott ilyen szabályokat, például: 169. § (6) bekezdése (titoktartási kötelezettsége alól fel nem mentett tanú vallomása), 170. § (7) bekezdés (vallomástétel megtagadására nem figyelmeztetett vagy a mentessége ellenére kihallgatott tanú vallomása), 192/A. § (1) bekezdés (minősített adatot tartalmazó okirat).
- [56] Önmagában tehát az, hogy az adott eljárásra irányadó szabályok a bizonyítási eljárás vonatkozásában kötöttséget határoznak meg, és ez kihat az eljáró bíró mérlegelési mozgásterére, még önmagában nem veti fel a felek perbeli önrendelkezési jogának a sérelmét. A bizonyítási eljárás lefolytatása, és annak előírása, hogy milyen bizonyítási eszköz alkalmazható az adott eljárásban, nem zárja ki a felek igényérvényesítésének a lehetőségét, és nem üresíti ki a felek perbeli rendelkezési jogának a tartalmát sem.
- [57] 4. Az indítványban támadott jogszabályi rendelkezés ezért, véleményem szerint, nem sérti az Alaptörvény II. cikkét sem.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [58] Az Alkotmánybíróság határozatával az alábbi indokok miatt nem értek egyet.
- [59] 1. Álláspontom szerint, mivel az Szja. tv. központi adónemről szóló törvény, ezért annak egésze és minden rendelkezése – függetlenül attól, hogy a konkrét rendelkezés anyagi vagy eljárási szabályt tartalmaz-e – az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdésében foglalt hatáskör-korlátozás hatálya alá tartozik, így alkotmányossága csak az ott megfogalmazott körben vizsgálható. Ennek következtében az Alkotmánybíróság nem folytathatta volna le az érdemi vizsgálatot az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXX. cikk (1) bekezdése és a XIII. cikke vonatkozásában.
- [60] 2. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltóság sérelmére is. Tekintettel arra, hogy az Alaptörvény 37. § (4) bekezdése szerint ezen alapjoghoz kapcsolódóan a központi adónemről szóló törvény alkotmányossága is vizsgálható, ezért az indítvány befogadását támogattam. Mivel az indítványozó előterjesztette annak indokait, hogy milyen okból tartja az Szja. tv. szabályozását az Alaptörvény II. cikkével ellentétesnek, nem értek egyet azzal, hogy a határozat III. rész 2.1. pontja (Indokolás [18]) szerint ez az indítványi elem nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek. Az indítvány egészének elbírálása szempontjából irrelevánsnak tartom, hogy az Alaptörvény II. cikkére vonatkozó vizsgálatot vagylagosan, arra az esetre kérte, ha az Alkotmánybíróság a hatáskör-korlátozás fennálltát állapítja meg.
- [61] 3. Tekintettel arra, hogy az 1. pontban szereplő érdemi vizsgálatot az Alkotmánybíróság nézetem szerint nem folytathatta volna le, viszont az Szja. tv. hivatkozott rendelkezéseinek az Alaptörvény II. cikkével való összhang-

ját a testület nem vizsgálta meg, ezért az indítvány elutasítását nem tartom megalapozottnak, így a határozatot nem tudom támogatni.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/680/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3091/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.887/2017/8. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.065/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság – jogi képviselője (dr. Szabó Levente Antal ügyvéd, 1011 Budapest, Corvin tér 10.) útján – 2018. december 18-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.887/2017/8. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.065/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy adóhatósági adómegállapítás bírósági felülvizsgálata iránti perben. A per alapjául szolgáló közigazgatási eljárás lényege szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) bevallások utólagos vizsgálatára vonatkozó ellenőrzést folytatott le az indítványozónál, és 2410929274. számú határozatával 2010. február hónapjára vonatkozóan adókülönbözetet állapított meg. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) mint az alperes Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága jogelődje 2412116182. számú határozatával az elsőfokú adóhatóság határozatát helybenhagyta. Az indítványozó adózó terhére 125 898 000 Ft adókülönbözetet állapított meg, melyből 65 700 000 Ft-ot adóhiánynak, 60 198 000 Ft-ot pedig jogosulatlan visszaigénylésnek minősített, és mindezek után 62 949 000 Ft adóbírságot is kiszabott. A határozatát részletesen, 74 oldalon keresztül indokolva kifejtette, hogy az adózó által befogadott számlák, melyek áfa tartalmát az adózó levonásba helyezte, hiteltelenek, azok mögött valós gazdasági tevékenység nem áll, az abban foglalt gazdasági események a felek között nem valósultak meg.
- [3] A számlakibocsátó társaságok a másodfokú adóhatóság szerint nem rendelkeztek azokkal a személyi és tárgyi feltételekkel, amelyekkel a számlákban foglalt gazdasági tevékenységet megvalósíthatták volna, adóbevallási kötelezettségüket minimalizálták, a társaságok képviselői az ellenőrzés során sok esetben elérhetetlenek voltak. A kapcsolódó vizsgálatok mindhárom számlakibocsátó társaság esetében azt állapították meg, hogy gabonával igazolható módon nem rendelkeztek, és valós gazdasági tevékenységet nem folytattak; az értékesített gabonának nemcsak az eredete, de a léte sem volt megállapítható. A társaságok és azok beszállítói fantomizálódtak, azaz felszámolás alá, illetve törlésre kerültek. A számlázási láncolat kialakítására ez alapján annak érdekében került sor, hogy a felperest gazdasági előnyben részesítsék, visszaigényelhető adóját megteremtsék. Az adóhatóság szerint objektíve igazolható körülmények alapján a felperesnek tudnia kellett arról, hogy adókijátszás

részesévé vált. Az adózó nem igazolt olyan tevékenységet, amely lehetővé tette volna számára, hogy az ügyleteket ellenőrizze, vagy ezeket utóbb ellenőrizhetővé tegye; nem győződött meg a számlakibocsátók körülményeiről, így arról sem, hogy rendelkeznek-e egyáltalán árukészlettel; nem járt a számlakibocsátók székhelyén; és semmilyen információval nem rendelkezett a megvásárolt árukról. A felperes, illetve annak külföldi tulajdonosa, ügyvezetője továbbá olyan személy, részére adott teljes körű meghatalmazást, akit nem is ismert. E személy többször is ellentmondásosan nyilatkozott az ügyletekről, és elismerte, hogy nem ellenőrizte az áruk eredetét, minőségét, illetve tudatosan tőkével, tárgyi, személyi feltételekkel nem rendelkező cégektől vásárolt, valamint olyanokkal kötött ügyleteket, akiknek nem volt telephelye.

- [4] A másodfokú adóhatósági határozattal szemben az adózó indítványozó bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be, keresetét azonban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.887/2017/8. számú ítéletével elutasította. A felperes adózó fő érve az volt, hogy az adóhatósági határozat ellentétes az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EU Bíróság) joggyakorlatával, különösen a C-446/15. számú ügyben, az ún. Signum Alfa-döntésben megfogalmazott követelményekkel, mivel a hozzáadottérték-adó (mint amilyen az áfa) esetében az adóhatóságnak nemcsak a gazdasági esemény fiktív voltát kell bizonyítania, hanem objektív körülmények alapján azt is, hogy erről az Áfát visszaigényelni kívánó gazdasági társaság tudott, vagy kellő körültekintés mellett tudnia kellett. A közigazgatási és munkaügyi bíróság első fokon jogerős ítéletében megállapította, hogy az adóhatóság mind a számlák fiktív voltát, mind azt bizonyította, hogy a felperesnek tudnia kellett arról, hogy adókijátszásban vesz részt. A számlák fiktív volta a bíróság szerint eleve nem volt kétséges; utóbbira nézve pedig az adóhatóság számos objektív körülményt állapított meg és bizonyított. Az ismertetett tények alapján a bíróság szerint egyértelmű, hogy a felperes olyan magatartást tanúsított, amelyet egy észszerűen eljáró gazdasági társaság nem tanúsít. Olyan esetben, mint a mostani, amelyben már magának az árunak a megléte sem bizonyított, a felperesnek okszerűen tudomással kellett bírnia az adókijátszásban való részvételről. Mindezeket az objektív körülményeket az adóhatóság több oldalon keresztül bizonyította, és azt a bíróság is hitelesnek és megalapozottnak találta. Összességében tehát a közigazgatási és munkaügyi bíróság szerint a számlák tartalmilag hiteltelenek, és erről a felperesnek is tudnia kellett. Mindezt az adóhatóság bizonyította, és határozatában az indokolási, tényállás-feltárási kötelezettségének is eleget tett.
- [5] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be; a Kúria azonban azt megalapozatlannak találta, és a jogerős ítéletet Kfv.V.35.065/2018/7. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A későbbi indítványozó felperes az EU Bíróság által a Signum Alfa-ügyben kimondott követelmények megsértésére hivatkozott. Érvelése szerint az adóhatóság kizárólag a számlakibocsátó társaságoknál feltárt anomáliákra alapította döntését, és nem igazolt olyan objektív körülményeket, amelyek alapján levonható lett volna az a következtetés, hogy tudott vagy tudnia kellett a számlák fiktív voltáról, illetve az adóelkerülésről, továbbá a közigazgatási és munkaügyi bíróság sem értékelte a felperes javára e hiányokat, és az EU Bíróság joggyakorlatával ellentétesen állapított meg nála adókülönbözetet. A Kúria szerint azonban az elsőfokú bíróság kellő mértékben indokolta, miért fogadta el a Nemzeti Adó- és Vámhivatal határozatát megalapozottnak, és számot adott a Signum Alfa-ügyben született követelmények vizsgálatáról is. A Kúria szerint az adóhatóság, illetve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság alappal és megfelelő bizonyítás alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felek közötti szerződések színleltek, a felek valódi szándéka az adójogszabályok megkerülésére irányult, a számlákban szereplő gazdasági események pedig nem történtek meg. A szerződések fiktív volta mellett az adóhatóság – objektív körülmények alapján – azt is bizonyította (melynek ellenőrzése az elsőfokú bíróság részéről is megtörtént), hogy a felperes részéről a kellő körültekintés nyilvánvalóan nem állt fent. A számlakibocsátók bizonyítottan nem rendelkeztek, és személyi, tárgyi körülményeik folytán nem is rendelkezhetek gabonával, a felperes ügyvezetője, tulajdonosa az általa papíron megbízott személyt nem is ismerte, és összességében olyan magatartást tanúsított, amely lehetetlenné tette, hogy akár maga, akár más ellenőrizhesse, hogy az áru tényleges leszállítása megtörtént.
- [6] Hangsúlyozta a Kúria, hogy az EU Bíróság szerint sem lehet az uniós normákra csalárd módon vagy visszaélészerűen hivatkozni, és hogy a nemzeti hatóságok az adókijátszást ellenőrizhetik. Azt is hangsúlyozta a Kúria, hogy a felperes sem az elsőfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban nem hivatkozott semmilyen olyan tényre, és nem adott elő olyan bizonyítási indítványt, amely – bizonyítása esetén – alkalmas lehetett volna az adóhatóság által megállapítottak cáfolatára vagy megkérdőjelezésére. Összességében a Kúria szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az adóhatóság a Signum Alfa-ügyben született, az EU Bírósága által meghatározott bizonyítási kötelezettségének eleget tett: az elsőfokú bíróság a kereset által vitatott körben minden egyes adatot, tényt, körülményt, bizonyítékot egyenként és egymással egybevetve helytállóan értékelt, és teljeskörűen

eleget tett indokolási kötelezettségének is, beleértve a Signum Alfa-döntésben foglaltak bizonyítását is, így a számlák fiktív volta mellett – a felperes állításával szemben – ténylegesen elemezte az adóhatósági határozatnak az EU Bírósága gyakorlatának való megfelelését is, vagyis elvégezte annak bizonyítását, hogy – objektív körülmények alapján – a felperesnek tudnia kellett arról, hogy adókiadásban vesz részt.

- [7] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte mind a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.887/2017/8. számú ítélete, mind a Kúria Kfv.V.35.065/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok szerinte ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvével), valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével (a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, ezen belül a bíróságok indokolási kötelezettségével).
- [8] Az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvének részét képező jogbiztonság elvével a támadott ítéletek azért ellentétesek, mert a bíróságok nem vették figyelembe az EU Bíróság joggyakorlatát, így a Signum Alfa-ügyben megfogalmazott követelményeket, ezek közül is azt, hogy az adóhatóságnak objektív körülmények alapján bizonyítania kell nemcsak a befogadott számlák fiktív voltát, hanem azt is, hogy erről az adózó tudott, vagy kellő körültekintés mellett tudnia kellett. Mindennek következtében az ítéletek az uniós joggal ellentétesek, amely az indítványozó szerint a jogbiztonság sérelmét eredményezi.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve ennek részeként az indokolt bírói döntéshez való joggal pedig azért ellentétesek a támadott bírósági ítéletek, mert sem az elsőfokú bíróság nem adta kellő indokát az adóhatósági határozatot helybenhagyó döntésének, sem a Kúria mint felülvizsgálati bíróság nem értékelte az elsőfokú eljárás során az indítványozó szerint megtörtént eljárási és anyagi jogi jogsértéseket, így az EU Bírósága joggyakorlatának figyelmen kívül hagyását; általánosságban pedig az indítványozó szerint a Kúria „az ügy lényegi részeire vonatkozó indítványozói kifogásokkal nem foglalkozott, indokairól nem adott számot”.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Mindenekelőtt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, illetve az ennek részét képező jogbiztonság elve nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak; arra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében csak kivételesen, kizárólag a kellő felkészülési idő követelményének és a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának a megsértése esetén lehet alkotmányjogi panaszban hivatkozni.
- [12] Emellett az indítványozó kizárólag a bíróságok által megállapított tényállást, valamint a megállapított tények jogi értékelését támadja; sérelmének lényege, hogy szerinte az adóhatóság helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó terhére adókülönbözlet áll fenn; a közigazgatási és munkaügyi bíróság ezt a hatósági tévedést nem értékelte, és szintén helytelenül állapította meg, hogy az adókülönbözlet megállapításának feltételei – különösen az EU Bíróság gyakorlata alapján – fennállnak; végül a Kúria is helytelenül jutott arra a megállapításra, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett indokolási kötelezettségének, és az általa megállapított tényállás, ennek következtében pedig maga az elsőfokú ítélet megalapozott lett volna. Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést, valamint a bíróságok által megállapított tényállást támadja; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek sem.
- [13] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkö-

vetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.

- [14] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.887/2017/8. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.065/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1830/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3092/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.890/2017/5. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.067/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság – jogi képviselője (dr. Szabó Levente Antal ügyvéd, 1011 Budapest, Corvin tér 10.) útján – 2018. december 18-án az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.890/2017/5. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.067/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok véleménye szerint ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az indítványozó felperesként vett részt egy adóhatósági adómegállapítás bírósági felülvizsgálata iránti perben. A per alapjául szolgáló közigazgatási eljárás lényege szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) bevallások utólagos vizsgálatára vonatkozó ellenőrzést folytatott le az indítványozónál, és 2411719322. számú határozatával 2010. január, április, május és június hónapjaira vonatkozóan adókülönbözetet állapított meg. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adózók Adóigazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) mint az alperes Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága jogelődje 2412117640. számú határozatával az elsőfokú adóhatóság határozatát, az indokolás pontosításával, helybenhagyta. Az indítványozó adózó terhére 125 643 000 Ft adókülönbözetet állapított meg, adóbírságot és késedelmi pótlékot azonban nem szabott ki. Határozatát részletesen, 84 oldalon keresztül indokolva kifejtette, hogy az adózó által befogadott számlák hiteletlenek, azok mögött valós gazdasági tevékenység nem áll, az abban foglalt gazdasági események a felek között nem valósultak meg.
- [3] 3. A számlakibocsátó társaságok a másodfokú adóhatóság szerint bizonyíthatóan nem rendelkeztek a számlák szerinti gabonával, adóbevallási kötelezettségüket minimalizálták, a társaságok képviselői az ellenőrzés során sok esetben elérhetetlenek voltak. A társaságok és azok beszállítói fantomizálódtak, azaz felszámolás alá, illetve törlésre kerültek. A közösségi termékértékesítés, mely az áfamentesség feltétele lett volna, nem valósult meg, és erről objektív körülmények alapján az adózó felperesnek is tudnia kellett. A CMR-okmányok felhasználása eltérő napokon történt, több esetben egy későbbi sorszámú CMR egy korábbi sorszámú CMR-t megelőzőve került felhasználásra. Az egyik fuvarozó a kiszállítások megtörténtét nem ismerte el, sőt a kiszállítást dokumentumokkal kifejezetten cáfolta. A felperes és a beszállítók, illetve azok beszállítói számlázási láncolatot alakítottak ki, melynek célja az adószabályok kijátszása volt. A szlovák adóhatóság azt nyilatkozta, hogy az áru soha nem érkezett meg Szlovákiába. Az adóhatóság szerint ezen objektíve igazolható körülmények alapján a felperesnek tudnia kellett arról, hogy adókijátszás részesévé vált. Az adózó az ügyleteket nem, pusztán a beszállító társaságok jogalanyiségát ellenőrizte, amely nyilvánvalóan nem felel meg egy észszerű gazdasági szereplőtől elvárható magatartásnak.
- [4] 4. A másodfokú adóhatósági határozattal szemben az adózó indítványozó bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be, keresetét azonban a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.890/2017/5. számú ítéletével elutasította. A felperes adózó fő érve az volt, hogy az adóhatósági határozat ellentétes az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EU Bíróság) joggyakorlatával, különösen a C-446/15. számú ügyben, az ún. Signum Alfa-döntésben megfogalmazott követelményekkel, mivel a hozzáadottérték-adó (mint amilyen az Áfa)

esetében az adóhatóságnak nemcsak a gazdasági esemény fiktív voltát kell bizonyítania, hanem objektív körülmények alapján azt is, hogy erről az Áfát visszaigényelni kívánó gazdasági társaság tudott, vagy kellő körültekintés mellett tudnia kellett. A közigazgatási és munkaügyi bíróság első fokon jogerős ítéletében megállapította, hogy az adóhatóság mind a számlák fiktív voltát, mind azt bizonyította, hogy a felperesnek tudnia kellett arról, hogy adókijátszásban vesz részt. A számlák fiktív volta a bíróság szerint eleve nem volt kétséges; utóbbira nézve pedig az adóhatóság számos objektív körülményt állapított meg és bizonyított. Az ismertetett tények alapján a bíróság szerint egyértelmű, hogy a felperes olyan magatartást tanúsított, amelyet egy észszerűen eljáró gazdasági társaság nem tanúsít. A felperesnek a bizonyított objektív körülmények alapján okszerűen tudomással kellett bírnia az adókijátszásban való részvételről. Mindezeket az objektív körülményeket az adóhatóság több oldalon keresztül bizonyította, és azt a bíróság is hitelesnek és megalapozottnak találta. Összességében tehát a közigazgatási és munkaügyi bíróság szerint a számlák tartalmilag hiteltelenek, és erről a felperesnek is tudnia kellett, a felperes ezekkel ellentétes hivatkozásai az adóhatósági határozatból megállapíthatóan kifejezetten iratellenesek. Mindezt az adóhatóság bizonyította, és határozatában az indokolási, tényállás-feltárási kötelezettségének is eleget tett.

- [5] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével szemben a felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, a Kúria azonban azt megalapozatlannak találta, és a jogerős ítéletet Kfv.V.35.067/2018/7. számú ítéletével hatályában fenntartotta. A későbbi indítványozó felperes az EU Bíróság által a Signum Alfa-ügyben kimondott követelmények megsértésére hivatkozott. Érvéle szerint az adóhatóság kizárólag a számlakibocsátó társaságoknál feltárt anomáliákra alapította döntését, és nem igazolt olyan objektív körülményeket, amelyek alapján levonható lett volna az a következtetés, hogy tudott vagy tudnia kellett a számlák fiktív voltáról, illetve az adóelkerülésről, továbbá a közigazgatási és munkaügyi bíróság sem értékelte a felperes javára e hiányokat, és az EU Bíróság joggyakorlatával ellentétesen állapított meg nála adókülönbözetest. A jogerős ítéletet tévesnek és iratellenesnek tartotta, a megállapított körülményeket pedig alkalmatlanoknak arra, hogy objektíve bizonyítsák, hogy tudnia kellett arról, hogy adókijátszásban vett részt. A Kúria szerint azonban az elsőfokú bíróság kellő mértékben indokolta, miért fogadta el a Nemzeti Adó- és Vámhivatal határozatát megalapozottnak, és számot adott a Signum Alfa-ügyben született követelmények vizsgálatáról is. A Kúria szerint az adóhatóság, illetve a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság alappal és megfelelő bizonyítás alapján jutott arra a következtetésre, hogy a felek közötti szerződések színleltek, a felek valódi szándéka az adójogszabályok megkerülésére irányult, a számlákban szereplő gazdasági események pedig nem történtek meg. A szerződések fiktív volta mellett az adóhatóság – objektív körülmények alapján – azt is bizonyította (melynek ellenőrzése az elsőfokú bíróság részéről is megtörtént), hogy a felperes részéről a kellő körültekintés nyilvánvalóan nem állt fent. A CMR-okmányok anomáliái, az egyik fuvarozó nyilatkozata, a szlovák adóhatóság megkeresésre adott válasza, illetve a kapcsolódó ellenőrzések a beszállító cégek fiktív gazdasági tevékenységéről és fantomizálódásukról mind olyan objektív körülmények, amelyek az adóhatósági megállapítás helytállóságát, vagyis a számlákkal igazolt gazdasági tevékenységek fiktivitása mellett a felperes adózó tudattartalmát is igazolják.
- [6] Hangsúlyozta a Kúria, hogy a felperes sem az elsőfokú, sem a felülvizsgálati eljárásban nem hivatkozott semmilyen olyan tényre, és nem adott elő olyan bizonyítási indítványt, amely – bizonyítása esetén – alkalmas lehetett volna az adóhatóság által megállapítottak cáfolatára vagy megkérdőjelezésére. Összességében a Kúria szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az adóhatóság a Signum Alfa-ügyben született, az EU Bírósága által meghatározott bizonyítási kötelezettségének eleget tett: az elsőfokú bíróság a kereset által vitatott körben minden egyes adatot, tényt, körülményt, bizonyítékot egyenként és egymással egybevetve helytállóan értékelt, és teljes körűen eleget tett indokolási kötelezettségének is, beleértve a Signum Alfa-döntésben foglaltak bizonyítását is, így a számlák fiktív volta mellett – a felperes állításával szemben – ténylegesen elemezte az adóhatósági határozatnak az EU Bírósága gyakorlatának való megfelelőségét is, vagyis elvégezte annak bizonyítását, hogy – objektív körülmények alapján – a felperesnek tudnia kellett arról, hogy adókijátszásban vesz részt. A jogerős döntés releváns és hiánytalan tényállást, valamint ezekből okszerűen levont következtetéseket tartalmaz, iratellenesség nem állapítható meg. Önmagában az EU Bírósága ítéleteire való hivatkozás, valamint egy-egy határozati megállapítás pusztán, bizonyítékok nélküli vitatása egyébként sem alapozhatja meg a jogerős döntés felülvizsgálatát, mivel azok a bizonyítékok felülmérlegelésére irányulnak, mely a felülvizsgálati eljárásban nem lehetséges.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, melyben kérte mind a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.890/2017/5. számú ítélete,

mind a Kúria Kfv.V.35.067/2018/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel azok szerinte ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével (a jogállamiság részét képező jogbiztonság elvével), valamint XXVIII. cikk (1) bekezdésével (a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, ezen belül a bíróságok indokolási kötelezettségével).

- [8] Az indítványozó szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvének részét képező jogbiztonság elvével a támadott ítéletek azért ellentétesek, mert a bíróságok nem vették figyelembe az EU Bíróság joggyakorlatát, így a Signum Alfa-ügyben megfogalmazott követelményeket, ezek közül is azt, hogy az adóhatóságnak objektív körülmények alapján bizonyítania kell nemcsak a befogadott számlák fiktív voltát, hanem azt is, hogy erről az adózó tudott, vagy kellő körültekintés mellett tudnia kellett. Mindennek következtében az ítéletek az uniós joggal ellentétesek, amely az indítványozó szerint a jogbiztonság sérelmét eredményezi.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, illetve ennek részeként az indokolt bírói döntéshez való joggal pedig azért ellentétesek a támadott bírósági ítéletek, mert sem az elsőfokú bíróság nem adta kellő indokát az adóhatósági határozatot helybenhagyó döntésének, sem a Kúria mint felülvizsgálati bíróság nem értékelte az elsőfokú eljárás során az indítványozó szerint megtörtént eljárási és anyagi jogi jogsértéseket, így az EU Bírósága joggyakorlatának figyelmen kívül hagyását. Általánosságban az indítványozó szerint a bíróságok a feleket terhelő bizonyítási kötelezettséget és bizonyítási terhet tévesen határozták meg, téves bizonyítási mércét alkalmaztak, továbbá ítéleteik iratellenes megállapításokat tartalmaztak, így ez utóbbi körben különösen azt kifogásolta, hogy szerinte az, hogy felépített egy adózási láncolatot, nem jelenti szükségképpen azt, hogy tudnia kellett az adókijátszásról.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. §-a szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. E vizsgálat alapján az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, ennek alapján nem fogadható be.
- [11] Mindenekelőtt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, illetve az ennek részét képező jogbiztonság elve nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak; arra az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata értelmében csak kivételesen, kizárólag a kellő felkészülési idő követelményének és a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának a megsértése esetén lehet alkotmányjogi panaszban hivatkozni.
- [12] Emellett az indítványozó kizárólag a bíróságok által megállapított tényállást, valamint a megállapított tények jogi értékelését támadja; sérelmének lényege, hogy szerinte az adóhatóság helytelenül jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó terhére adókülönbözlet áll fenn; a közigazgatási és munkaügyi bíróság ezt a hatósági tévedést nem értékelte, és szintén helytelenül állapította meg, hogy az adókülönbözlet megállapításának feltételei – különösen az EU Bíróság gyakorlata alapján – fennállnak; végül a Kúria is helytelenül jutott arra a megállapításra, hogy az elsőfokú bíróság eleget tett indokolási kötelezettségének, és az általa megállapított tényállás, ennek következtében pedig maga az elsőfokú ítélet megalapozott lett volna. Összességében az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírói döntések alapjául szolgáló jogértelmezést, valamint a bíróságok által megállapított tényállást támadja; a panasz érdemi alkotmányjogi okfejtést nem tartalmaz. Mivel az indítvány a bírósági döntések tartalmi kritikáját foglalja magában, ezért az nem veti fel annak a lehetőségét, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség történt volna, illetve hogy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésről volna szó, így a panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában meghatározott feltételnek sem.
- [13] A tényállás megállapítása és az ehhez vezető bizonyítékok felvétele és értékelése, valamint a jogszabályok értelmezése a bíróságok, ezen belül is elsősorban a Kúria, nem pedig az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérdés. Az Alkotmánybíróság továbbá már a 3325/2012. (XI. 12.) AB végzésben kifejtette, ezzel kapcsolatos gyakorlata pedig azóta is töretlen, hogy „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. [...] [A]z Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban [...] a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [14] 5. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 19.K.30.890/2017/5. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.35.067/2018/7. számú ítélete alaptörvény-elle-

nességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1831/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3093/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 20.Bf.669/2018/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Szalka Tamás, 1111 Budapest, Bartók Béla út 14. I/10.) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Pesti Központi Kerületi Bíróság 16.B.20.157/2017/17. számú ítéletének, valamint a Fővárosi Törvényszék 20.Bf.669/2018/4. számú végzésének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg azokat. Az indítványozó álláspontja szerint a döntések ellentétesek az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítás szabadságával.
- [2] 2. Az indítványra okot adó ügyben az indítványozót a Budapest VI. és VII. Kerületi Ügyészség becsületsértés vétségével vádolta meg. A vád alapja, hogy a BRFK VI. Kerületi Rendőrkapitányság járőrei az indítványozóval szemben intézkedést kezdeményeztek közlekedési szabálysértés miatt. Mivel az indítványozó nem tudta hitelt érdemlően igazolni a személyazonosságát, a rendőrök előállították. Ennek során az indítványozó a rendőröket obszcn kifejezésekkel illette, melyet követően az intézkedő rendőr feljelentést tett a rendőrkapitányságon.
- [3] Az első fokon eljáró bíróság hivatkozott arra a bírói gyakorlatra (BH 1981.220., BH 1992.296., BH 1998.317., BH 2000.285., BH 2001.462.), amely szerint valamely tényállításnak a becsület csorbítására való alkalmasságát nem a sértett szubjektív értékítélete, érzelmi beállítottsága vagy esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hanem aszerint, hogy a kifejezések objektív értelmezése alapján a társadalomban kialakult általános felfogás szerint alkalmasak-e a becsület csorbítására. A bíróság rámutatott arra is, hogy különbséget kell tenni a hivatalos személy által tett, illetve a hivatalos személyről tett megállapítások között, az emberi méltóság védelme a hivatalos személyeket is megilleti.
- [4] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság ítéletét minden tekintetben megalapozottnak találta, és azt végzésben helybenhagyta.
- [5] 3. Alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített véleménynyilvánítási szabadság sérelmét állította. Hivatkozott arra, hogy a közhatalmat gyakorlókkal szemben a véleménynyilvánítási szabadság tágabb, mint más személyeknél, továbbá az állami tisztviselők alkotmányosan védett magánszférája is szűkebb másokénál. Utalt arra, hogy a bíróság szerint becsületcsorbításra alkalmas kifejezések értékítéletet fejeztek ki, amelyek egy intézkedés során, azzal összefüggésben jelentek meg. Az indítványozó álláspontja szerint a kifejezések nem voltak öncélúak, hanem a közhatalmat gyakorló rendőrök intézkedésére vonatkoztak. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatára, mely az értékítéletet kifejező véleménynyilvánítások különösen erős védelmét hangsúlyozta, amelynek keretében a túlzás vagy a provokáció is megengedett. Az alkotmányjogi panaszban megfogalmazottak szerint az eljáró bíróságok nem értékelték, hogy az indítványozó a véleménynyilvánítás szabadságát gyakorolta, amelynek a konkrét esetben meg kellett volna előznie a sértettek becsületéhez való jogát.
- [6] 4. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt formai és tartalmi követelményeknek.

- [7] Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés
- a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és
 - b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése pedig rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [9] Az indítványozó megjelölte az indítványozó jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Megjelölte továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az indítványban kifejtette az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], és kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [10] Az indítványozó a támadott döntést 2018. szeptember 7-én vette át, és az alkotmányjogi panasz beadványát 2018. október 26-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésben rögzített határidőn belül – nyújtotta be. Megállapítható továbbá, hogy a Fővárosi Törvényszék döntésével szemben nem állt további rendes jogorvoslat a rendelkezésére.
- [11] Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése kimondja, hogy az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig felsorolja a határozottság követelményeit az alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [13] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy az indítványozó teremt-e okozati összefüggést az Alaptörvény IX. cikke és a sérelmezett bírói döntés között.
- [14] 5. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése mindenki számára biztosítja a véleménynyilvánítás szabadságát, a (4) bekezdés ugyanakkor rögzíti, hogy „[a] véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére”.
- [15] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy önmagában a kifejezés nyersessége vagy akár obszcén tartalma nem eredményezi azt, hogy a kifejezés nem tartozik a véleménynyilvánítás szabadságának a védelmi körébe. Ha azonban a használt kifejezés nem a közhatalmi tevékenységnek a kritikája, hanem pusztán az emberi méltóságot sértő személyeskedés, akkor az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése folytán nem lehet sikerrel hivatkozni a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése a közügyek megvitatásával semmilyen kapcsolatban nem álló trágár szitkozódásra nem biztosít szabadságot.
- [16] Jelen esetben az állapítható meg, hogy az indítványozó megnyilvánulásának oka volt ugyan a rendőri intézkedés, ám kijelentései nem magára az intézkedésre, hanem az intézkedő rendőrök személyére vonatkoztak. Így a véleménynyilvánítási szabadság magasabb védelmi szintje erre az esetre nem vonatkozik. Fel sem merült továbbá, hogy a kifejtett vélemények a közügyek vitatásával lennének kapcsolatban: a véleménynyilvánításra kizárólag az indítványozó és az érintett rendőrök közti kommunikációban került sor, a véleménynyilvánításnak nem volt célja valamilyen információ átadása.
- [17] 6. Az Alkotmánybíróság esetjoga már több alkalommal foglalkozott a véleménynyilvánítási szabadság és a közhatalmat gyakorló személy jó hírnevének, becsületének kollíziójával [pl. 3329/2017. (XII. 8.) AB határozat, 3236/2018. (VII. 9.) AB határozat]. A mérlegelés eredménye az eset körülményeinek függvényében eltérő lehet, de egyértelmű az Alkotmánybíróság álláspontja abban a kérdésben, hogy a „csak és kizárólag az érintett személy lejáratására irányuló, egyfajta szitokszóként megjelenő forma nem tartozik a véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlásának alkotmányosan védett körébe” {1/2015. (I. 16.) AB határozat, Indokolás [35]}.

[18] Az egyértelműen kialakított gyakorlat következtében nem áll fenn a bírói döntés alaptörvény-ellenességének kétélye (Abtv. 29. §), amely viszont az alkotmányjogi panasz visszautasítását eredményezi [Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pont].

[19] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasította.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1744/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3094/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.101/2018/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.101/2018/3. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a bírósági döntésben megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (a bírósági eljárás felperese) 2015. április 1-jétől határozatlan idejű kormánytisztviselői jogviszonyban állt az alperessel gyámhivatali ügyintéző munkakörben. Az indítványozó kinevezésében próbaidő nem került feltüntetésre. Az alperes munkáltató az indítványozó jogviszonyát – a közszolgálati tisztviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 46. §-ára, valamint 60. § (2) bekezdés *e*) pontjára hivatkozva – intézkedésével 2015. június 8. napjával a próbaidő alatt azonnali hatállyal megszüntette. Az indítványozó az intézkedés jogszerűségét vitatva panasszal fordult a Kormánytisztviselői Döntőbizottsághoz, mely azonban az indítványozó panaszát 60 napon belül nem bírálta el. Erre tekintettel az indítványozó keresetet nyújtott be a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, kérve többek között annak megállapítását, hogy az alperes a jogviszonyát jogellenesen szüntette meg. Az első fokon eljáró Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2.M.240/2015/11. számú ítéletével az indítványozó keresetének helyt adott, és megállapította, hogy az alperes az indítványozó jogviszonyát jogellenesen szüntette meg. Az alperes fellebbezése folytán eljáró Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.688/2016/5. számú ítéletével az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, a jogviszony megszüntetésének jogellenességét megállapító rendelkezést mellőzte, az alperest terhelő marasztalás összegét leszállította, ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Mfv.II.10.251/2017/4. számú végzésével a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.688/2016/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és a másodfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. A Kúria az indítványozó felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal egyezően megállapította, hogy önmagában a próbaidőről való rendelkezés hiánya nem eredményezi a kormánytisztviselői jogviszony érvénytelenségét, így annak Kttv. 25. §-ában meghatározott jogkövetkezményei sem alkalmazhatók. A Kúria szerint a Kttv. 46. §-a értelmében a kormányzati szolgálati jogviszony létesítéskor legalább három, de legfeljebb hat hónapig terjedő próbaidőt kell kikötni, melyből az következik, hogy kormányzati szolgálati jogviszonyt jogszerűen csak akként létesíthettek volna a felek, ha legalább három hónap próbaidőt állapítottak volna meg, ennek mértékét pedig megállapodásuk alapján legfeljebb hat hónapra emelheték volna. A Kúria szerint tehát a három hónapos próbaidő a törvény kötelező rendelkezéséből adódóan a feleknek az ebben történő külön megállapodása és a kinevezésben történő rögzítése hiányában is a jogviszony elemévé válik és a kinevezést követő három hónapban mindkét fél jogosult a jogviszonyt a Kttv. 60. § (2) bekezdés *e*) pontja alapján azonnali hatállyal a próbaidő alatt megszüntetni. A Kúria végzése nyomán a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság – az indítványozó által sérelmezett – 2.Mf.20.101/2018/3. számú ítéletében – az alperes fellebbezésének megalapozottságát megállapítva – az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatta, a jogviszony megszüntetése jogellenességének megállapítására vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezést mellőzte, az alperest terhelő marasztalás összegét leszállította, végül a keresetet ezt meghaladóan – a Kúria végzésében foglaltak alapulvételével – elutasította.

- [4] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [5] 2.1. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy szerinte a Székesfehérvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Mf.20.101/2018/3. számú ítélete az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, R) cikk (2) bekezdésével, valamint XXVIII. cikk (1) és – csak felsorolás szintjén megjelölt – (7) bekezdésével ellentétes, az alábbiak szerint.
- [6] Az alkotmányjogi panasz szerint a próbaidő intézményét a Kttv. szabályozza, a Kttv. próbaidőre vonatkozó rendelkezései pedig egyértelműek. A támadott ítélet ehhez képest megállapítja, hogy a kinevezésben ki nem kötött próbaidő akkor is fennáll, ha azt a felek nem nevesítették. Az indítványozó szerint az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmét az okozza, hogy a Székesfehérvári Törvényszék a kúriai végzésben foglalt megállapításokat alkalmazta, ami viszont a Kttv. 46. § (1) bekezdésében foglaltaknak ellentmond. A Kttv. ugyanis nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely kimondaná, hogy a próbaidő a törvény kötelező rendelkezéséből adódóan a kinevezés része, függetlenül attól, hogy a felek nevesítik-e vagy sem.
- [7] Ezzel összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiság elvére is, melyből szerinte az következik, hogy a Kttv. rendelkezéseinek megfelelően a próbaidőt úgy kell meghatározni a kinevezési okiratban, hogy annak tartama egyértelműen megállapítható legyen.
- [8] Az indítványozó szerint a támadott ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is sérti. A tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal ellentétesnek tartja, hogy a másodfokú bíróság a támadott ítéletét a Kúria végzésében foglaltakra alapította, annak ellenére, hogy az ügyben alkalmazandó hatályos jogszabály [a Kttv. 46. § (1) bekezdése] a próbaidő kikötésével összefüggésben azzal ellentétesen rendelkezik. Ezáltal a törvényszék a keresetet a Kttv. 46. §-át figyelmen kívül hagyva, jogszabályi hivatkozást nélkülöző kúriai állásfoglalásra hivatkozva bírálta el. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróságoknak minden kereseti kérelem tekintetében döntési és indokolási kötelezettségük van. Ennek megfelelően a feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó előadásairól és ennek értékeléséről a határozatukban számot kell adniuk, ennek a kötelezettségének pedig a Székesfehérvári Törvényszék a támadott ítéletével nem tett eleget. Az indítványozó szerint a Székesfehérvári Törvényszék *contra legem* jogalkalmazási tevékenysége a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sérti.
- [9] 2.2. Hiánypótlásra történt felhívását követően az indítványozó panaszát pontosította és kiegészítette. Egyrészt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére és R) cikk (2) bekezdésére vonatkozó kérelmét nem tartotta fenn, másrészt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog mellett – az Alaptörvény XII. cikkének sérelmét is állította.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek vélt sérelme körében lényegében megismételte az eredeti indítványában foglaltakat; és hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság *contra legem* jogalkalmazási tevékenysége az Alaptörvény 28. cikkével is ellentétes jogértelmezésre vezetett. Álláspontja szerint a bírói döntésben megjelenő értelmezés, vagyis az, hogy lényegében mindegy, hogy a kinevezési okiratban rögzítették-e a próbaidőt vagy sem, az mindenképpen a jogviszony elemévé válik, ellentmond a jogszabály szövegének. Sérelmezte azt is, hogy a másodfokú bíróság nem adott számot az indítványozó felülvizsgálati kérelmében foglalt egyes észrevételeinek mellőzéséről, így sérült az indokolt bírói döntéshez való joga, valamint a hatékony bírói jogvédelem sérelmével összefüggésben a jogorvoslathoz való joga.
- [11] Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogát sérti az is, hogy a másodfokú bíróság nem tartott tárgyalást, illetőleg ezzel összefüggésben az indítványozót a „tárgyalás ki nem tűzéséről” nem tájékoztatta, valamint ezzel kapcsolatban nyilatkozattételre sem hívta fel.
- [12] Végül a jogorvoslathoz való joggal ellentétesnek tartja azt, hogy azáltal, hogy a Kúria a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.688/2016/5. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, a végzésével eldöntötte a per kimenetelét; a másodfokú eljárást kiüresítette, formálissá tette. Ezt igazolja véleménye szerint az is, hogy a megismételt másodfokú eljárás során a törvényszék a Kúria végzésében megjelenő, jogszabályi alapot nélkülöző indokolást szinte szó szerint átvette.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkozott. E körben előadta, hogy szerinte a Kttv. 9. § (3) bekezdésének megfelelően a munkáltatót tájékoztatási kötelezettség terheli a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges körülmények tekintetében, így a próbaidőre vonatkozóan is. A próbaidőnek a Kúria végzésében, majd ennek megfelelően a másodfokú bíróság által meghatározott módon – kifejezett kikötése hiányában – a jogviszony részévé tétele sérti a munkához való jogát.

- [14] 2.3. Az indítványozó végül kérte, hogy az Alkotmánybíróság a bíróságot hívja fel a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztésére.
- [15] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. §-ok szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott követelménynek nem felel meg, és ezért az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [16] 3.1. Az Abtv. 29. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {például: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére a másodfokú bíróság jogértelmezésének helyállóságával összefüggésben hivatkozik, szerinte Alaptörvényben biztosított jogait a Kttv. rendelkezéseivel ellentétes tartalmú másodfokú ítélet sérti.
- [18] 3.2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. „Az Alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [19] 3.3. Az indítványozónak az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában előadott indokolásával összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés első mondata szerint mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. A 20/2013. (VII. 19.) AB határozat szerint „[v]alamely foglalkozás megválasztásának a joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának lehetőségét is. A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges” (Indokolás [30]). Az Alkotmánybíróság szerint a foglalkozás gyakorlásának jogszabályi korlátai szakmai és célszerűségi szempontból indokoltak, alapjogi problémát határesetekben okoznak [21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 121]. Az Alkotmánybíróság szerint a másodfokú bíróság az indítványozót foglalkozása szabad megválasztásától és gyakorlásától nem tiltotta el, azt nem tette lehetetlenné. A bírósági eljárás tárgya pusztán annak megítélése volt, hogy a jogviszony megszüntetésére a próbaidő kifejezett kikötésének hiányában jogellenesen került-e sor vagy sem; az indítványozó a próbaidő kikötésének szükségességét maga sem vitatta, továbbá a jogviszonyba való visszahelyezését egyébként maga sem kérte keresetében. Ennek megfelelően az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést az indítvány nem vet fel, és ugyanígy nem merül fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétélye sem.
- [20] 3.4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal és a jogorvoslathoz való jogával összefüggésben arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a próbaidő kikötésére vonatkozóan kialakított, a másodfokú bíróság támadott ítéletében megjelenő (kúriai) álláspontot a másodfokú bíróságtól eltérő módon értékelje.

- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének [...]. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [22] A bírói döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető tehát a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálata eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára sem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszának ebben a részében a próbaidő kikötésére vonatkozó szabályok – szerinte *contra legem* – értelmezését és alkalmazását kifogásolta, és ilyen okok alapján vitatta a bírói jogértelmezés helytállóságát. Az indítvány ténylegesen a másodfokú bíróság eljárását és ítéletét, indokolásának egyes megállapításait, a bíróság mérlegelési körébe tartozó, jellegét tekintve törvényességi és nem alkotmányossági szempontok miatt kifogásolta.
- [24] Az, hogy az indítványozó a döntés indokolásával nem ért egyet, a bíróság érveit megalapozatlannak, elégtelennek tartja, szakjogi, törvényességi kérdés, amely önmagában nem vet fel alkotmányossági problémát, alapvető alkotmányjogi kérdést. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság nem látta indokoltnak a támadott döntés végrehajtásának az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján történő felfüggesztése kezdeményezését sem.
- [25] 3.5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panaszában a Székesfehérvári Törvényszék kifogásolt 2.Mf.20.101/2018/3. számú ítéletben foglaltakkal kapcsolatosan nem állított a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1332/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3095/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.632.458/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 42.Pf.632.458/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány – annak kiegészítésében pontosított tartalma – szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. A támadott bírósági határozat alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [2] 1.1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2003. szeptember 5-én, majd 2003. szeptember 18-án a végrehajtást kérő kérelmére jogerős végrehajtandó határozatok alapján végrehajtást rendelt el az indítványozóval szemben. A végrehajtást foganatosító bíróságok a szükséges iratokat megküldték mindkét ügyben ugyanannak az önálló bírósági végrehajtónak, aki előtt eredetileg két, eltérő ügyszámon folyt a végrehajtási eljárás. A végrehajtó ezt követően értesítette a végrehajtást kérőt, hogy az ügyeket egyesítette, és erről szóló határozatát megküldte az indítványozónak is, majd végrehajtási cselekményeket foganatosított. 2004 januárjában a végrehajtó megállapította, hogy az eljárás szünetel és erről szóló határozatát az indítványozónak és a végrehajtást kérőnek is kézbesítette. 2007 júniusában a végrehajtást kérő bejelentette a végrehajtónak, hogy követelését mindkét végrehajtási ügyben engedményezte, a Pesti Központi Kerületi Bíróság pedig jogerőssé vált végzésével megállapította, hogy a végrehajtást kérő személyében jogutódlás állt be. A végrehajtást kérő jogutódlás megállapítása iránt előterjesztett kérelmét ugyanakkor a másik, végrehajtást foganatosító bíróság jogerősen elutasította. 2008 és 2013 között a végrehajtást kérő több alkalommal kérte a végrehajtási eljárás folytatását, a végrehajtó végrehajtási cselekményeket foganatosított. 2013 augusztusában a (jogutód) végrehajtást kérő bejelentette, hogy követelését engedményezte, ennek tényét pedig a végrehajtást foganatosító bíróság végzésével megállapította. 2016 februárjától kezdődően a végrehajtó letiltó végzésével letiltást foganatosított az indítványozóval szemben.
- [3] Az indítványozó az elsőfokú bírósághoz előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság vele szemben szüntesse meg a két külön bírósági ügyszámon elrendelt, és a bírósági végrehajtó által egyesített végrehajtási eljárásokat. Álláspontja szerint az egyik végrehajtási ügyében a jogutód végrehajtást kérő nem tehetett volna joghatályos nyilatkozatokat – így nem volt jogosult sem az eljárás folytatását kérni a végrehajtótól, sem a követelését engedményezni –, mivel az eljáró bíróság jogerősen elutasította a jogutódlás megállapítása iránti kérelmet. A másik számon elrendelt végrehajtási ügyében pedig a végrehajtást kérő jogszabálysértő módon fordult az eljáró bírósághoz, az pedig jogszabályt sértve mondta ki a jogutódlást, mert ez a bíróság nem volt illetékes a jogutódlás kérdésében döntést hozni. Mindezek alapján az indítványozó álláspontja szerint a végrehajtási eljárásban vele szemben érvényesíteni kívánt követelések 2013 márciusában elévültek.
- [4] Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét elutasította. Megállapította, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság jogutódlást megállapító jogerős végzése alapján az ügyek egyesítését követően a végrehajtó joghatályosan foganatosított további végrehajtási cselekményeket, ezt a végzést pedig eredményesen már nem lehet támadni, a 2013-ban az ismételt jogutódlás bírósági megállapítására tekintettel pedig a jogutódok is joghatályosan jártak el. Az ítélet utalt arra is, hogy az indítványozó a fennálló tartozását nem fizette meg, a végrehajtó által kiállított letiltó végzés jogszerű, az elévülés pedig – figyelemmel a végrehajtó által időközönként teljesített végrehajtási cselekményekre, illetve a végrehajtást kérő kérelmeire – nem következett be.

- [5] A Fővárosi Törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgya vonatkozásában helybenhagyta. A másodfokú bíróság az általa kiegészített tényállás és a fellebbezésben hivatkozottak alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az elévülés bekövetkezett-e, vagy a végrehajtást kérő személyében bekövetkezett jogutódlások, ezzel összefüggésben a foganatosított végrehajtási cselekmények az elévülést megszakították, továbbá fontosnak tartotta rögzíteni, hogy az indítványozó által kezdeményezett peres eljárás mindvégig ugyanazon alperes (a „második” végrehajtást kérő jogutód) ellen folyt. A bíróság ítéletében rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a megállapításra, hogy az elévülés nem következett be, a perben továbbá nem volt vitatott az sem, hogy a több, folyamatban lévő végrehajtási ügy 2003 novemberében egyesítésre került. A bíróság lényeges körülményként rögzítette, hogy azt az indítványozó sem vitatta, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság már az egyesítést követően, 2007 novemberében állapította meg jogutódlást a végrehajtást kérő személyével összefüggésben. Ezt a határozatot – állapítja meg a bíróság – „függetlenül attól, hogy az arra illetékes bíróság hozta vagy sem, nem lehet nem figyelembe venni; tekintettel arra, hogy jogerőre emelkedett. A benne foglaltakhoz a bíróság kötve van, az adott döntést a felperes nem támadhatja; a határozat jogellenessége nem vizsgálható.” Az engedményezés mindkét érintett követelés vonatkozásában megtörtént – állapította meg a törvényszék –, erre figyelemmel a jogutódlás megállapítása iránti kérelem előterjesztése, illetve a jogutódlás jogerős megállapítása alkalmas az elévülés megszakítására. A másik, végrehajtást foganatosító bíróság később kelt és jogerőre emelkedett, a jogutódlásról érdemben döntést nem tartalmazó végzése a törvényszék szerint nem írja felül a fenti végzés joghatásait, azaz a jogutódlást megállapító végzés jogerejét nem teszi semmissé. A bíróság ítéletében kiemelte, hogy „egy végrehajtási ügy volt folyamatban a jogutódlási kérelmek előterjesztésekor, a végrehajtást kérő személyében bekövetkezett jogutódlás megállapításakor; ezért az egyesítés időtartama alatt a végrehajtás folytatását előmozdító intézkedés vagy egyéb cselekmény a végrehajtási jog elévülését mindkét ügyre kiterjedően megszakította.” Ezért nem alapos az az indítványozói hivatkozás – mutatott rá a bíróság – miszerint az egyik főkövetelés esetében egyáltalán nem történt jogutódlás, illetve a jogutód joghatályos jognyilatkozatot nem tehetett.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – majd főtítkári felhívást követően annak kiegészítésében – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozással kérte a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó álláspontja szerint a „tisztes eljárás” sérelmét esetében egyrészt az alapozza meg, hogy mind az első fokon, mind a másodfokon eljáró bíróságok „jogszabály- és iratellenesen, kellő indokolás és részletezés nélkül állapították meg, hogy az engedményezés mindkét követelésrész vonatkozásában bekövetkezett.” Másrészt mindkét bíróság – sérelmezi az indítványozó – annak a bíróságnak a jogutódlásra vonatkozó döntését vette figyelembe, amelyik azt illetékesség hiányában meg sem hozhatta volna. Állítása szerint tehát ügyében két, egymással ellentétes bírói ítélet született, és mindkettő jogerőre is emelkedett, holott „egyértelműen megsérti a tisztességes eljáráshoz való jogomat, és alapvetően a jogbiztonság követelményét, ha egy bíróság anélkül hozhat döntést, hogy arra lenne illetékessége.” Ezzel véleménye szerint sérült a törvényes bírósághoz való joga is. Nézete szerint „az első és másodfokú bíróság a két jogerős ítéletből kiválasztotta azt, amelyik az ügyemre nézve hátrányosabb, holott az azt meghozó bíróságnak nem is volt illetékessége”. Ezzel – meglátása szerint – ügyében sérült a pártatlanság elve is. Álláspontja szerint az ügyében eljáró bíróságok jóllehet az eljárási szabályokat nem sértették meg, de döntéseikkel megsértették a tisztességes eljáráshoz való jogát akkor, amikor döntéseiket „egy, már önmagában alapjogsértő döntésre alapozták”, illetve „igazságtalanul, nem egyenlő arányban” mérlegeltek két jogerős döntést.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak szerint mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva mérlegelési jogkörében elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, az Abtv.-ben meghatározott követelményeknek, azaz eleget tesz-e a 26–27. §-ok szerinti, valamint a 29–31. §-okban támasztott feltételeknek. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [8] 3.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében megállapított határidőn belül nyújtotta be, megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezését, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, továbbá az alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet a sérelmezett ítélet alaptörvény-

ellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.

- [9] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz felvesse a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést tartalmazzon. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd pl. 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [10] 3.2. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti tartalmi követelményeknek, nem vet fel ugyanis sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.
- [11] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során, ezért a bírói döntések irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [elsőként lásd: 3321/2012. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]].
- [12] Az Alkotmánybíróság az indítvány tartalma alapján a vizsgált ügyben megállapította, hogy az indítványozó az ügyében eljáró bíróságok tényállás megállapítását és bizonyíték-értékelését, a döntés indokolását tartotta alaptörvény-ellenesnek, azaz valójában a támadott döntés törvényességi szempontú felülvizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Alkotmánybíróság a fentiekben ismertetett irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül.
- [13] Önmagában az a tény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indokolásával, mert a bíróság az indítványozó által helyesnek tartottól eltérő bizonyíték-értékelés alapján megállapított tényállásra alapította döntését, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének az alátámasztására, nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [14] Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolttá tenné.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására – mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyikének sem –, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1438/2018.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3096/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pkf.635.227/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint egy pénzügyi intézménynek elszámolási kötelezettsége keletkezett az indítványozóval szemben a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2-törvény) alapján. Az indítványozó a 2015. április 9-én kelt (első) elszámolással kapcsolatban a Pénzügyi Békéltető Testület (a továbbiakban: PBT) eljárását kezdeményezte, amely azonban a kérelmet elutasította. Az elsőfokú bíróság a határozat felülvizsgálatára irányuló kérelmet elutasította, a másodfokú bíróság azonban megváltoztatta a döntést, és a PBT-t új eljárásra és új határozat meghozatalára utasította. A megismételt eljárásban a PBT arra kötelezte a pénzügyi szolgáltatót, hogy készítsen új, javított elszámolást, amely (második) elszámolás 2017. május 29-én el is készült. A PBT döntését azonban a bíróság ezt követően hatályon kívül helyezte és a PBT-t ismét új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [2] 1.1. Az indítványozó a második elszámolással kapcsolatban is kezdeményezte a PBT eljárását, amely azonban a kérelmet elutasította. A döntéssel szemben az indítványozó bírósághoz fordult, amely azt állapította meg, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés tekintetében készített első elszámolás tárgyában jogorvoslati eljárás indult, következésképpen a még nem jogerős döntés alapján elkészített második elszámolás tekintetében jogorvoslati eljárásnak nincs helye. A második elszámolás ugyanis nem a DH2-törvényben „meghatározott határidőben vagy jogerős döntés alapján újból készített elszámolás”. Az első elszámolást követően kizárólag a PBT vagy a bíróság jogerős döntése alapján készülhet új elszámolás, és kizárólag az képezheti majd panasz vagy ezt követően felülvizsgálat tárgyát. A második elszámolás tehát joghatás kiváltására nem alkalmas. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2018. április 9-én kelt 4/D.Pk.320.001/2018/4. számú végzését a Fővárosi Törvényszék 2018. szeptember 28-án kelt 73.Pkf.635.227/2018/5. számú végzésével helybenhagyta.
- [3] 1.2. Az indítványozó ezt követően, ez utóbbi döntéssel szemben fordult az Alkotmánybírósághoz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében garantált tisztességes eljáráshoz való jog – konkrétan az abból levezett fegyverek egyenlősége követelményének – sérelmére hivatkozással. Indokolása szerint sérti a hivatkozott alaptörvényi rendelkezést az, hogy a bíróság elmulasztotta kézbesíteni számára a kérelmezett pénzügyi intézmény által az elsőfokú eljárásban, 2018. február 15-én tett nyilatkozatot, és ezért annak a tartalmát nem ismerhette meg. Rámutat, hogy a feleknek joguk van valamennyi iratot megismerni – függetlenül attól, hogy az iratok mit tartalmaznak –, és azokra nyilatkozatot tenni. A bíróságok nem mérlegelhetik, hogy melyik nyilatkozatot küldik meg a feleknek és melyiket nem, mivel a felekre tartozik annak megítélése, hogy egy beadványra érdemes-e reagálniuk vagy sem. Ezért elfogadhatatlan, hogy az egyik fél beadványokat terjesszen a bíróság elé a másik fél tudtán kívül és oly módon, hogy arra a másik félnek ne legyen lehetősége észrevétel tenni.

- [4] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [5] Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt: a Fővárosi Törvényszék végzését 2018. október 31-én vették át, a határidő pedig, mivel a hatvanadik nap munkaszüneti napra esett, a következő munkanapon, tehát 2019. január 2-án járt le, az alkotmányjogi panaszt pedig e napon adták postára.
- [6] A támadott végzés az ügy érdemében hozott, rendes jogorvoslattal nem támadható, nemperes eljárásban hozott döntés. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott végzessel lezárt eljárásban kérelmező volt – fennáll, és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozik.
- [7] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz, tartalmazza ugyanis a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (a nemperes eljárásban kérelmezőként eljáró indítványozó nem ismerhette meg a kérelmezett nyilatkozatát), és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét (a fegyverek egyenlőségének követelményével nem egyeztethető össze, hogy a bíróság nem kézbesítette az indítványozó számára az ellenérdekű fél által az eljárásban tett nyilatkozatot); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Fővárosi Törvényszék 73.Pkf.635.227/2018/5. számú végzése); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés és bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [8] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [9] Az első feltételt – az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés fennállását – illetően a következőkre szükséges felhívni a figyelmet.
- [10] Az Alkotmánybíróságnak egyrészt részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van a fegyverek egyenlőségéhez való jog mint a tisztességes eljárás garanciális részjogosítványa tartalmát érintően [lásd például: 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás, lásd legutóbb például: 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, [30]–[33]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [60]–[61]].
- [11] Másrészt a 3064/2019. (III. 29.) AB határozat esetében a panasz befogadására kifejezetten azért került sor, mert az Alkotmánybíróság tisztázni kívánta, hogy sérti-e a fegyverek egyenlőségének követelményét az, ha a közigazgatási nemperes eljárásban a jogerős döntés meghozatala előtt a kérelmezőnek nincs lehetősége reagálni a kérelmezett nyilatkozatára/ellenkérelmére. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „a fegyverek egyenlőségéből fakadóan a résztvevő felek számára a bíróság előtti eljárásban biztosítani kell annak lehetőségét, hogy megismerhessék az összes felhozott bizonyítékot és előterjesztett iratot és azokra észrevételt is tehessenek” (Indokolás [20]). Rámutatott azonban arra is, hogy „az alaptörvény-ellenesség megállapíthatósága szempontjából a kézbesíteni elmulasztott irat tartalmának is jelentősége van. Attól ugyanis, hogy a kézbesítés elmaradása formálisan esetleg kimerítheti egy szakági eljárási szabály megsértését, még nem biztos, hogy ez szükségképpen magával vonja a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmének megállapíthatóságát és ezáltal a bíróság döntésének megsemmisítését is” (Indokolás [21]). A kézbesítés „elmaradása az alaptörvény-ellenesség szempontjából csak akkor bírna jelentőséggel, ha emiatt egy újabb szempontokat felvető ellenkérelemre nem tudna reagálni a felperes/kérelmező” (Indokolás [25]).
- [12] Mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság korábban hasonló ügyben már vizsgálta a fegyveregyenlőség követelményének alkotmányos tartalmát, és jelen ügy ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [13] A második feltétellel – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdésével – összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezése nyomán foglalkozott a szóban forgó irat kézbesítésének az elmaradásával. A bíróság végzése szerint ez az irat a kérelmezett azon, a bírósági eljárás megindítását követően tett nyilatkozata volt, amelyben „közli, hogy a kérelmező [...] álláspontját alaptalannak tartja”. A kézbesítés elmaradása miatt a törvénysértés megállapítható volt, mindazonáltal a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy mindez „az ügy érdemére, ami jogkérdésként volt

elbírálandó, nem hatott ki, önmagában ez a mulasztás nem tette indokolttá a végzés hatályon kívül helyezését” (lásd: a Fővárosi Törvényszék 73.Pkf.635.227/2018/5. számú végzésének 3. oldala). A bíróság lényegében idő előttinek minősítette az indítványozó kérelmét, amikor arra hivatkozott, hogy a második elszámolás – mivel annak elkészítésére nem jogerős döntés alapján került sor – nem lehet felülvizsgálat tárgya. A kérelem elutasításának tehát kifejezetten ez volt az indoka, nem pedig a kérelmezett nyilatkozatában foglaltak.

[14] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz eljárás lefolytatása során bekérte a szóban forgó nemperes eljárás iratanyagát, és megállapította, hogy a kérelmezett 2018. február 15-én kelt nyilatkozata valóban kizárólag annyit tartalmazott, hogy a kérelmezett a PBT elutasító döntésével egyetért, és a kérelmező beadványában foglaltakat nem tartja megalapozottnak. A dokumentum semmilyen új szempontot nem vetett fel, sőt érdemi, tartalmi érvelést egyáltalán nem tartalmazott. Amennyiben tehát adott esetben formális szempontból egy eljárási szabály megsértése megállapítható is lehetne, a kézbesítés elmaradásával összefüggésben jelen ügyben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem merül fel.

[15] 3. A fentiek alapján tehát az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Abtv. 29. §-a szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. április 29.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/128/2019.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3097/2019. (V. 7.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla* és *dr. Stumpf István* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kvk.I.37.510/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó, jogi képviselő (*dr. Barabás Éva* egyéni ügyvéd, 1055 Budapest Szent István krt. 19.) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a és a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. § (1) bekezdése alapján 2019. április 29-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Kvk.I.37.510/2019/2. számú végzése ellen. Álláspontja szerint a támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, és ezeken keresztül az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdését, valamint C) cikkének (1) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint az indítványozó 2019. április 9-én kifogást nyújtott be a Fővárosi Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: FVB), mivel álláspontja szerint Budapest III. kerületében, a Vörösvári út 7. szám előtti villanyoszlopon a FIDESZ-KDNP pártszövetség (a továbbiakban: jelölőszervezet) – az indítványozó feltételezése szerint – a tulajdonos beleegyezése nélkül plakátot helyezett ki. Ezzel pedig a jelölőszervezet – az indítványozó álláspontja szerint – megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés c) pontját és a 144. § (4) bekezdés a) pontját. Az indítványozó szerint, ha volt is a jelölőszervezetnek tulajdonosi beleegyezése, az akkor is sérti a Ve. rendelkezéseit, mivel más szervezet illet (véleménye szerint) biztosan nem kapott. Az FVB álláspontja szerint a kifogásban foglaltak feltételezéseken alapulnak, az állítások alátámasztására csatolt fényképek nem elegendőek a Ve. 2. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt alapelv, és a Ve. 144. § (4) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezés megsértésének megállapításához, ezért a kifogást elutasította.
- [3] Az indítványozó az FVB határozatával szemben fellebbezést nyújtott be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: NVB), amelyben érintettsége tekintetében előadta, hogy ő mint a központi névjegyzékben szereplő választópolgár nyújtotta be az elutasított kifogást, ebből következően pedig a fellebbezés benyújtására is jogosult. Egyúttal kérte, hogy az NVB változtassa meg a FVB határozatát, és állapítsa meg a jogsértést, valamint tiltsa el a további jogsértéstől a jelölőszervezet. Az NVB a 48/2019. számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A határozat indokolása szerint 2018. szeptember 1-jétől megváltoztak a fellebbezés előterjesztésének Ve.-beli szabályai, így már minden esetben szükséges a fellebbezés benyújtójának az érintettségét igazolnia. Az NVB határozata szerint az indítványozó az NVB, a Kúria és az Alkotmánybíróság döntései alapján nem volt jogosultnak tekinthető a fellebbezés benyújtására, így a fellebbezését érdemi vizsgálat nélkül elutasította.
- [4] 1.2. Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben az NVB határozatának megváltoztatását és a kifogás érdemi elbírálását kérte. Álláspontja szerint a jelölőszervezet az oszlop tulajdonosának beleegyezése nélkül helyezte el plakátot a kifogásban írt helyen. Emellett véleménye szerint a Ve. 2. § (1) bekezdésének c) pontja is sérült, mivel a pártok és az egyes választásokon induló jelölőszervezetek közötti esélyegyenlőség követelménye nem érvényesült – tekintettel arra, hogy csak egyes pártok (az indítványban szereplő jelölőszervezet) helyezhettek el plakátot a villanyoszlopon. Úgy vélte, hogy az NVB-nek érdemben kellett volna foglalkoznia fellebbezésével, mivel az ő érintettsége fennállt, ezért az NVB kifejezetten jogszabályt sértett a döntésével. Változatlanul állította, hogy érintettsége önmagában már amiatt is megállapítható, hogy ő választópolgárnak tekinthető. A kifogás érdemi része tekintetében pedig aggályosnak tartotta, hogy az FVB egy nemleges tény bizonyítását kérte rajta számon.

- [5] A Kúria végzésében kiemelte, hogy a Ve. 2018. szeptember 1-jén hatályba lépett módosítása következtében a Ve. már egységesen határozza meg az egyes jogorvoslatok tekintetében a jogosultak alanyi körét. E szerint a Ve. 221. § (1) bekezdése és a Ve. 222. § (1) bekezdése értelmében fellebbezés, illetve bírósági felülvizsgálat előterjesztésére csak az ügyben érintett természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiség nélküli szervezet jogosult. Minden esetben feltétel tehát az ügyben való érintettség. A Kúria gyakorlata alapján a Ve. 222. § (1) bekezdése szerinti érintettség akkor állapítható meg, ha a kérelmező saját jogainak vagy kötelezettségeinek az állított sérelmére alapította indítványát. Természetes személy esetében az általa benyújtott kifogás elutasítása a Kúria szerint önmagában nem alapozza meg a fellebbezéssel, illetve a bírósági felülvizsgálattal kapcsolatos érintettségét. A Kúria azt is hangsúlyozta, hogy választási ügyben nincs helye az érintettség hivatalbóli bizonyításának, annak igazolása a kérelmezőt terheli. Ennek azonban az indítványozó nem tett eleget, érintettségét nem igazolta. A választópolgári minőség az érintettséget nem alapozza meg automatikusan, ha ugyanis megalapozná, akkor bármilyen választópolgár bármilyen választási ügyben fordulhatna jogorvoslati kérelemmel az NVB-hez, illetve a Kúriához – ez pedig ellentétes lenne a Ve. érintettségi klauzulájával.
- [6] A fentiek alapján a Kúria megállapította, hogy az NVB az érintettség hiánya miatti visszautasító határozatával nem sértett jogszabályt, ezért az NVB döntését végzésével helybenhagyta.
- [7] 1.3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a kúriai döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Alkotmányjogi panasz indítványában kifejtette, hogy álláspontja szerint azáltal, hogy az NVB és a Kúria nem fogadta el az ügyben az érintettségét, megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, azaz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint a jogorvoslatához való jogát.
- [8] Álláspontja szerint a jogorvoslatához való jog lényeges tartalma azt jelenti, hogy azt a hatóságok, illetve a bíróságok a kérelmet érdemben elbírálják, az érveket megvizsgálják. A Kúria azon gyakorlata, amely az érintettséget jelen esetben egyedi vizsgálat nélkül elveti, a fentiek miatt sérti a jogorvoslatához való jogot. Emellett az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét felveti az is, hogy a Kúria nem a felülvizsgálati kérelmet bírálta el, hanem csak az NVB határozatát hagyta helyben – ez az indítványozó szerint azért is érthetetlen, mivel szerinte a Kúria ezzel tulajdonképpen elfogadta az érintettségét.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között pl. az Abtv. 27. §-a szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint az Abtv. 29–31. §-ok szerinti feltételeket. A (3) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzés hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alkotmánybíróság a vizsgálat eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy a határidőben érkezett alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, további jogorvoslat pedig nincsen számára biztosítva. Az indítványozó érintettsége kapcsán ugyanakkor az alábbiak hangsúlyozása szükséges.
- [12] A 3081/2014. (IV. 1.) AB végzésben az érintettséggel összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ve. a jogorvoslat szabályai között az adott ügyben való érintettség fogalmát nem határozza meg, az érintettség fogalom használatával az eljárásban részes felekhez képest más résztvevői körre utal – mely elvi síkon lehet többek között akár az is, akinek jogát, jogos érdekét, jogi helyzetét az ügy érinti –, ezt azonban mindig az adott ügyben, esetről esetre a jogorvoslati kérelmet elbíráló szerv, jelen esetben a Kúria dönti el. Az Alkotmánybíróságnak a Kúria olyan törvényértelmezésének felülvizsgálatára azonban nincs lehetősége, amely alkotmányjogi kérdést nem vet fel {lásd: 3081/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [15]–[16]}. Ezen elvi döntését az Alkotmánybíróság később – többek között a 3097/2014. (IV. 11.) AB végzésével és a 3143/2014. (V. 9.) AB végzésével, továbbá a 3099/2018. (III. 26.) végzésével – is megerősítette.
- [13] Az Alkotmánybíróság a 3296/2014. (XI. 11.) AB végzésében az érintettség vizsgálatánál az eljáró bíróságoknak „átengedő” alkotmánybírósági gyakorlatot fenntartotta. Ezt kiegészítve azonban megjegyezte, hogy a Ve. jog-

- orvoslati rendszerében, a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges érintettséget előíró szabályozás értelmetlenné válna és kiüresedne, ha bárki, aki a Ve. szerinti kifogással él vagy fellebbezést nyújt be, erre a tényre hivatkozva mintegy automatikusan megszerezne a szükséges érintettséget {lásd: 3296/2014. (XI. 11.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [14] A fentiek szerint az Alkotmánybíróságnak a választási ügyekben eljáró bíróságok olyan, a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő érintettségével kapcsolatos törvényértelmezésének a felülvizsgálatára nincs lehetősége, amely alkotmányjogi kérdést egyúttal nem vet fel. Ezért az Alkotmánybíróságnak ez utóbbi létét kellett megvizsgálnia a befogadásról szóló döntésének meghozatala során.
- [15] 2.2. Az Alkotmánybíróság ezen vizsgálat során megállapította, hogy a Kúria végzésében nem szűkítette le és nem üresítette ki a Ve. 221. § (1) bekezdésének, valamint a Ve. 222. § (1) bekezdésének érintettségre vonatkozó tartalmát. Nem általános jelleggel értelmezte ugyanis a Ve. 221. § (1) bekezdésének, valamint a Ve. 222. § (1) bekezdésének tartalmát úgy, hogy minden ehhez hasonló ügyben kizárt a felülvizsgálat lehetősége, hanem csak az adott ügyben rendelkezésére álló tények alapján döntött úgy, hogy a bírósági felülvizsgálatot előterjesztő érintettsége az NVB előtti fellebbezési eljárásban nem volt megállapítható, és erre tekintettel mondta ki a Kúria, hogy az NVB döntése nem volt jogszabálysértő. Végzésének [9] bekezdésében a Kúria is rögzítette, hogy az érintettség választási ügyekben való vizsgálata során nincs helye hivatalból bizonyításnak, annak igazolása az indítványozót terhelte, aki ezen kötelezettségének nem tett eleget és nem tudta igazolni a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges jogorvoslati jogát.
- [16] Fontos kiemelni, hogy az érintettséggel kapcsolatos tisztázandó kérdések eredménnyel nem pótolhatók az alkotmányjogi panasz eljárás során. Mindezek alapján az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége a Kúria Kvk.I.37.510/2019/2. számú végzésében az egyedi ügyben felmerült törvényértelmezési kérdés felülvizsgálatára, mert az nem alkotmányossági kérdést, hanem a Ve. hatályával kapcsolatos szakjogi kérdést vet fel.
- [17] 2.3. Ennek kapcsán – ahogyan azt az Alkotmánybíróság a 3099/2018. (III. 26.) AB végzésében is hangsúlyozta – fontos kiemelni, hogy az alkotmánybírósági gyakorlat következetes abban, hogy az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {hasonlóan: 3143/2014. (V. 9.) AB végzés; Indokolás [19]}. Az indítványozó beadványa alapján megállapítható, hogy a panaszban megjelölt aggályok – melyek kizárólag az érintettség értelmezéséhez kapcsolódnak – a Kúria döntését érintően nem tartalmaznak kifejezetten olyan érvelést, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét vetné fel, és így az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi vizsgálatát indokolná {3099/2018. (III. 26.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [18] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2019. május 3.

Dr. Szívós Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István alkotmánybíró különvéleménye

- [19] Az indítvány visszautasításával nem értek egyet.
- [20] Az ügyben elsősorban nem a Ve. 222. § (1) bekezdése szerinti bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges érintettség volt vitatott – hiszen a Kúria az indítványozó kérelmét érdemben elbírálta –, hanem a Ve. 221. § (1) bekezdése szerinti, a fellebbezés benyújtásához szükséges érintettség értelmezése.
- [21] Nem az Alkotmánybíróság által a jelen ügyben vizsgálandó kérdésre – hanem a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges érintettség kérdésére – adott egyfajta választ a precedensként idézett 3296/2014. (XI. 11.) AB végzés is: „[a]z Alkotmánybíróság fentieket kiegészítve megjegyzi, hogy a Ve. jogorvoslati rendszerében, a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges érintettséget előíró szabályozás értelmetlenné válna és kiüresedne, ha bárki, aki a Ve. szerinti kifogással él vagy fellebbezést nyújt be, erre a tényre hivatkozva mintegy automatikusan megszerezne a szükséges érintettséget” (Indokolás [18]).
- [22] A többségi indokolás által idézett másik precedens, a 3081/2014. (IV. 1.) AB végzés a fellebbezés és a bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges érintettség fogalmával is foglalkozott, mert az indítványozónak részben az volt a problémája, hogy miért kérelmezhetett bírósági felülvizsgálatot az ügyben a fellebbezés benyújtójától eltérő (jogi) személy, részben pedig azt sérelmezte, hogy a Kúria őt nem vonta be az eljárásba, nem biztosítottak részére nyilatkozattételi lehetőséget. Az Alkotmánybíróság ott épp arra mutatott rá, hogy az érintettek köre nem korlátozódik az eljárás korábbi szakaszában résztvevőkre, hanem annál tágabb: „[az indítványozó] az indítványban levezetett okfejtésével szemben – mely egy az eljárásban részes felekre szűkített érvelést tartalmaz az érintettség elemzésében – a hatályos szabályozás értelmében nem kifejezetten az eljárásban részes felek, hanem az érintettek élhetnek jogorvoslattal az OEVB illetve NVB döntéssel szemben. A kifogásolt választási bizottsági döntések is tartalmaztak az ügyben érintettek általi jogorvoslati lehetőségre történő kioktatást, melytől ennek alapján elvileg az indítványozó sem volt elzárva” (Indokolás [14]). Ebből a precedensből tehát nem vonható le olyan következtetés, hogy az eljárásban részes feleknek külön igazolniuk kellene az érintettségüket; pusztán arra utal, hogy az eljárás korábbi szakaszában résztvevőkön kívül mások is érintettek minősíthetők.
- [23] Az indokolásban szintén hivatkozott 3099/2018. (III. 26.) AB végzés sem a Ve. 221. § (1) bekezdése szerinti, a fellebbezés benyújtásához szükséges érintettség értelmezésével foglalkozott, hanem a Ve. 222. § (1) bekezdése szerinti bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtásához szükséges érintettséggel.
- [24] A Kúria támadott végzése ([8]–[9] bekezdés) úgy foglalt állást, hogy „a természetes személy kérelmező kérelmében hivatkozott kifogás elutasítás önmagában az ügy érdemével kapcsolatos érintettséget nem alapozza meg”, illetve, hogy az érintettség megállapításához „[a] választópolgári minőségre történő hivatkozás önmagában nem elegendő. Ha a Kúria elfogadná a kérelmező érvelését, akkor valamennyi választópolgár valamennyi választási ügyben – alanyi jogon – benyújthatna jogorvoslati kérelmet. Ez pedig ellentétes lenne a Ve. érintettségi klauzulájával. A kérelmező egyebekben nem jelölt meg a személyében fennálló közvetlen érintettséget”.
- [25] Ez az értelmezés egyrészt csúsztatást tartalmaz, ugyanis a kifogástevőnek megengedni a saját ügyében a fellebbezést nem jelentené a fellebbezési lehetőség megnyitását minden ügyben az összes választópolgár számára.
- [26] Másrészt a gyakorlatban oda vezet, hogy egy választópolgár a Ve. 208. §-a alapján kifogást még benyújthat az elsőfokú választási bizottsághoz a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással, de ha kifogását a választási bizottság jogszabálysértő módon bírálja el, akkor főszabály szerint fellebbezést már nem nyújthat be, mert ahhoz már speciális érintettséget követel meg a másodfokú választási bizottság. Valószínűsíthető, hogy ilyen „közvetlen” érintettség egy választási jogszabálysértés esetén az NVB, illetve a Kúria vizsgált döntéseinek logikája alapján rendszerint csak más jelöltek vagy jelölő szervezetek vonatkozásában lenne megállapítható, ami a választások során tapasztalt szabálytalanságokat tapasztaló választópolgárok lehetőségét praktikusán a kifogás benyújtására korlátozná, másodfokra már nem tudnák elvinni az eljárást, jogorvoslattal nem élhetnének.
- [27] Erre a problémára – egyben alkotmányossági kérdésre – álláspontom szerint az alkotmányjogi panasz befogadását követően érdemi választ kellett volna adnia az Alkotmánybíróságnak.

Budapest, 2019. május 3.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2019. május 3.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/734/2019.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetők az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273